

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang.”

OOST EN WEST

Abonnementsprijs per jaar:
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers . . . . . „ 0.05

Prijs der Advertentiën:
Per vakje . . . . . f 2.—
Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
□ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

Inhoud van dit nummer.

Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer. — Uit de Oost-Indische Mail. — Feuilleton. — West-Indië. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Ingezonden. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Leestafels. — Informatie-Bureau. — Mededeelingen.

Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer.

Van den benoemden directeur dezer nieuwe inrichting, den heer H. D. Tjeenk Willink, ontvingen wij de volgende circulaire, welke wij onzen lezers gaarne ter kennis brengen.

„Hierbij heb ik de eer U eenige inlichtingen te doen toekomen omtrent de Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer, die met September a.s. aldaar zal worden geopend. De school heeft een drie-jarigen cursus en is bestemd voor hen, die zich zonder breede voorontwikkeling voor 't landbouwbeprijf in de tropen en in het bijzonder in de Nederl. koloniën wenschen te bekwamen.

Het geheele onderwijs is ingericht met het oog op de behoeften van den tropischen landbouw en het voortdurende streven zal zijn, dit onderricht ook steeds hieraan te doen blijven beantwoorden. Naast de algemeene ontwikkeling en vorming van den leerling staat de zuivere vakopleiding. Practische oefeningen in het kweeken, snoeien, enten enz., in den tuin en in de warme kassen van de school, in het handmeten, de hout- en metaalbewerking en in de laboratoria voor scheikunde, natuurkunde en natuurlijke historie zullen naast het theoretische onderricht een belangrijk deel van den beschikbaren tijd in beslag nemen.

Gedurende de vacantiën zullen de leerlingen zoo veel mogelijk practisch moeten werkzaam zijn, bij voorkeur in het land- of tuinbouwbedrijf.

Aan het einde van het derde studiejaar zal een eindexamen worden afgenomen, terwijl aan de geslaagden een diploma zal worden uitgereikt. Hun zal echter aangeraden worden, nog niet dadelijk naar de tropen te vertrekken, maar zich eerst in een bepaalde richting, in overeenstemming met de cultuur, waarin zij vermoedelijk zullen werkzaam zijn verder te bekwamen en om eenigen tijd te gaan werken in een bedrijf, dat verband houdt met die cultuur. De school zal zooveel mogelijk hare medewerking verlenen om dit zich bekwamen in een bepaalde richting te bevorderen.

Tot de eerste klasse van de school zullen alleen toegelaten worden zij, die op 1 Januarij van het schooljaar ten minste den leeftijd van 15 jaar zullen hebben bereikt. Voor de tweede klasse wordt op dezelfde wijze de leeftijd van 15 en voor de derde klasse die van 17 jaren vereischt.

Zij, die als leerling wenschen te worden toegelaten, dienen zich voor dit jaar daartoe schriftelijk aan te melden vóór of op 1 Juli bij den directeur van de Rijkslandbouwschool te Wageningen.

Van het toelatingsexamen kunnen geheel of gedeeltelijk worden vrijgesteld zij, die in het bezit zijn van het eind-diploma eener H. B. S. met 3-jarigen cursus in Nederland of zijne koloniën, of van het diploma B der examens voor M. U. L. O., of zij die zijn bevorderd van de 3e naar de 4e klasse eener H. B. S. met 5-jarigen cursus of eener daarmee gelijk gestelde inrichting, en gedeeltelijk zij, die zijn bevorderd van de 3e naar de 4e klasse van een gymnasium of van eene daarmee gelijk gestelde inrichting.

Zij moeten overleggen de rapporten van hun laatste schooljaar, benevens het diploma, dat zij bezitten, met de bij het examen behaalde cijfers, of het bewijs, dat zij zijn bevorderd van de 3e naar de 4e klasse van eene H. B. S. met 5-jarigen cursus of van een gymnasium.

De overlegging van deze stukken behoeft niet te geschieden vóór 1 Juli gelijktijdig met de aangifte vóór toelating, maar uiterlijk drie dagen, voordat het toelatingsexamen zal plaats hebben.

De candidaten, die met vrucht een cursus voor M. U. L. O. in Nederlandsch Oost-Indië hebben gevolgd, kunnen zonder examen voorwaardelijk tot de eerste klasse der school worden toegelaten; zij moeten bij de aanmelding overleggen de rapporten van hun laatste schooljaar en het diploma van geslaagd te zijn voor het eind-examen van genoemde cursussen. In den loop van den cursus wordt door de vergadering van de leeraren der eerste klasse over de definitieve toelating beslist. Blijkt het, dat het onderwijs niet gevolgd kan worden, dan zal zulk een voortwaardelijk toegelaten leerling worden verwijderd, maar dit zal niet geschieden, dan nadat tijdig de ouders of voogden of hunne vertegenwoordigers in Nederland gewaarschuwd zijn en hun de raad is gegeven den leerling van de school te nemen en hem een school voor M. U. L. O. te doen bezoeken, zooals te Deventer en op zoovele andere plaatsen gevestigd zijn, opdat de leerling zich bij het einde van het schooljaar opnieuw, en dan beter onderleerd, kan aanmelden voor het toelatingsexamen tot de M. K. Landbouwschool.

Het volledige programma, bevattende een omschrijving van de leerstof, de reglementen enz., zal, zoodra het is vastgesteld, verschijnen en voor belanghebbenden verkrijgbaar gesteld worden aan de Rijkslandbouwschool te Wageningen.

Uit de O.-I. Mail.

De Chineez. In de bladen, welke de jongste mail ons bracht, staan nog kolommen vol over de Chineez en „Chineez-relletjes”. Zoo lezen wij wat Batavia betreft:

„De rust is niet verstoord geworden, onze Chineez houden zich verder kalm.

Hedenmorgen is er „koempoelan” gehouden om te beraadslagen over het aanstaande Tjap Gomehfeest. Besloten is dat de Tjap Gomeh zal doorgaan. Van hun kant beloofden de Chineez de orde op dien dag niet te zullen verstoren.

Het bestuur en de politie hebben met succes, de orde weten te herstellen en te handhaven.

Op Pintoe Besie, even voorbij Passer Baroe, schuins tegenover de bioscoop, is de fancy-fair geopend van de vereeniging Tiong Hoa Hak Tong, welke feitelijk één is met de Tiong Hoa Hwee Kwan.

Aanwezig waren de resident, de heer Rijfsnijder, de assistent-resident, de heer Canne, en controleur Eijken. Nadat de leerlingen der school — want de fancy-fair wordt in de school en op haar uitgestrekt terrein gehouden — gedefileerd en eenige gymnastische toeren hadden verricht, opende resident Rijfsnijder de fancy-fair met een toespraak, waarin hij hoopte, dat de „kermis” flink wat zou opbrengen en dus de school ten goede zou komen.

De eere-voorzitter, de kapitein-Chinees, antwoordde.

Dat de opbrengst der fancy-fair niet gering zal wezen bewijst het feit, dat een vermogend Chinees reeds een netto winst van f 10.000 heeft gegarandeerd. Van de winst komt 90 pCt. aan de vereeniging en 10 pCt. aan de bedelaarskolonie. Gisteren werden de zitplaatsen geveild voor de drie comedievoorstellingen, welke zullen worden gegeven door leden van de vereeniging, en voor een groot aantal plaatsen werd f 250 per plaats betaald. Men rekent per avond f 3000 te ontvangen, een recette om een beroepsgezelschap te doen watertanden.

De school zelf was versierd en in de binnengalerij prijkte het portret van den stichter, Lim Liang Boe.”

De berichten van 28 Februari j.l. uit Soerabaja luiden:

De toestand in den Chineeschen kamp geeft alle reden tot tevredenheid. Het bestuur gaat voort met het verhoor der gevangenen Macaoërs. De politie zet de arrestatie der verzetsplegers voort.

De handel is normaal.

Het bestuur te Soerabaja liet heden het vereenigingsgebouw Sie Po Sia, dat gesloten was, door het bestuur openen, de papieren aldaar in beslag nemen en daarna verzegelen.

„Van particuliere zijde werd hier vernomen — zoo schrijft De Java-Bode, dat de Chineesche vereeniging Sie Po Sia te Soerabaja de tusschenkomst der republikeinsche regeering te Nanking telegrafisch inriep, doch ten antwoord kreeg, dat men zich te onderwerpen had aan de wetten des lands.

Het Soer. Hblad critiseert scherp het beleid der autoriteiten tegenover de singkeh-beweging. Het blad oordeelt, dat men van den aanvang af veel te bezadigd is opgetreden.

De Locomotief schrijft omtrent den toestand te Semarang:

„Wij hebben vernomen, dat er tegen de nadering van Chineesch nieuwjaar overleg is gepleegd tusschen den majoor der Chineez en den resident en ook dat een der Chineesche vereenigingen zich door bemiddeling van een der hier gevestigde rechtsgeleerden van de bedoelingen der Regeering op de hoogte heeft doen stellen.

De majoor der Chineez, de heer Tan-Siau w Lip, heeft toen al zijn invloed aangewend om zijn landgenooten te overtuigen van het ijdele en gevaarlijke van een republikeinsche betooging, welke onze Regeering niet zou kunnen toelaten en waar-

toe weldra, na de officiële erkenning der republiek, volle en vrije gelegenheid zou bestaan.

Het resultaat is voortreffelijk geweest: volmaakte orde."

Zoo vreemd als te Makassar is de quaestie nergens verlopen.

De Mak. Crt. geeft er een lang relaas van: „Eerst wordt de vlag verboden, hetgeen moeilijkheden medebrengt, daarna wordt de vlag getoleerd. En als klap op den vuurpijl volgt dan de mededeeling, dat de Chineezers er toen heelemaal niet meer op gesteld waren, hun revolutie-vlag uit te steken. De geschiedenis is daar op een operette gaan gelijken."

De Javabode vindt, dat daaruit nog eens te meer blijkt, welk een verwarring is ontstaan, doordat de regering niet van te voren bekend heeft gesteld, welke gedragslijn zij wenschte gevolgd te zien.

Te Batavia doet men zus, te Soerabaja zóó, te Makassar weer anders. De Chineezers hebben het maar voor het uitzoeken gehad.

„Te Bandoeng bleef uiterlijk alles rustig. — zoo schrijft de Preanger-Bode. Toevallig (?) hebben zoowel om als in de stad manoeuvres plaats gehad. Het had er veel van of Bandoeng in staat van beleg was. De bergartillerie ratelde langs de wegen, paardenvolk en voetvolk zag men overal, buiten de kotta donderde het geschut: een prachtige militaire demonstratie, die indruk moet hebben gemaakt en den vreesachtigen Europeanen (die zijn er) een gevoel van groote veiligheid heeft gegeven.

De nieuwe tijd voor alles wat Chinees is of heet blijft ook hier doorwerken.

In een onderhoud, dat wij met eenige Chineezers alhier hadden, werd ons o.m. het volgende medegedeeld:

Thans, nu de Chineezers met de oude traditie gebroken hebben, wenschen zij ook op het gebied van kleding de Europeanen en Amerikanen te volgen. In verscheidene toko's zijn reeds voorraden van klederen naar Europeesch model (waarop 100 pCt. meer verdiend wordt dan op die van Chin. model).

Nu het voor het laatst Chineesch nieuwjaar heet te zijn geweest, heeft een Chineseche vereeniging alhier een circulaire rondgezonden, waarin o.m. zij, die zich nog niet van het uiterlijk teken van onderwerping aan de Mandsjoe-dynastie hebben ontdaan, in hun eigen belang worden aangeraden dit alsnog met den meesten spoed te doen.

Ieder Chinees behoort, volgens deze circulaire, de moderne beweging aan te hangen en hiervan blijkt te geven niet alleen door het afsnijden der staart, maar ook door het zich in het openbaar vertoonen in Europeesche kleederdracht. En men kan gerust zeggen, dat er nog maar weinig Chineezers zijn, die nog een staart dragen.

Er moeten groote bestellingen voor kleding door de Chineseche handelaren in Europa gedaan zijn. Zij maken van de gelegenheid gebruik en begrijpen goed, dat ze nu goede zaken kunnen maken. Hierin heeft men een band te zien tusschen de paranakans-tokohouders en de singkehs.

Er wordt gesproken van in Engeland gedane bestellingen laken, tricot, mohair, enz. tot een hoeveelheid van 7 miljoen yards.

FEUILLETON.

KINDERLEED. *)

(Uit het Indische leven.)

Gisteren had ze het vernomen en het onverwachte nieuws had haar kinderhartje diep geshokt. Het eerste pijnlijk treffend leed was voor haar gekomen en in het jeugdig gemoed had het kleine, sijne lijdensdraden gespannen, teer als de draden van een spinrag.

Haar vader had haar bij zich geroepen en haar verteld, dat ze een andere mama krijgen zou, al heel spoedig. Nonnie zou nu een knap kindje worden, want de nieuwe mama kon Hollandsch spreken en ze was knap, heel knap.

De kleine meid begreep er niets van. Ze had immers al een maatje. Deze kon weliswaar geen Hollandsch spreken — ze was een gewone Inlandsche vrouw — doch wat deed dat er voor haar toe? Zij hield van hare moeder, o, zoo veel... en waarom zou ze nu een andere, knappere moeder krijgen? Ze zou zich nooit zóó aan haar kunnen hechten als aan haar eigen moedertje, die, al was ze slechts een onbeschaafde Inlandsche vrouw, toch voor hare kinderen evenzeer moederliefde voelde als beschaafde en meer ontwikkelde vrouwen voor de hare.

Met tal van duistere vragen hield haar arm, ver-

Ook moeten eenige millioenen dozijnen hemden e. d. in Europa besteld zijn. De handelaren in Europa, zeggen onze Chineezers, mogen zich wel verheugen in de Chineseche revolutie, daar deze toch aanleiding heeft gegeven tot groote bestellingen.

En mijnheer, luidde het verder, gaat maar waarheen ge wilt, hier te Bandoeng, te Soekaboemi, Tjandjoer, Tjitalengka, Soemedang, Garoet, Tasikmalaja en overal waar de verschillende soorten Chinesezen zijn, als: Macaoërs, Keh-, Hokkian- of Hok Tjia-Chineezers, ze steken zich steeds meer in Europeesche of Amerikaansche kleederdracht. Tegen Chineesch nieuwjaar hadden de Chineseche kleermakers het zeer druk, want ieder wilde op dezen dag graag geuren met een „pakean Europa". Zelfs hun schoenen van Chineesch model hebben ze... weggegooid; ze vragen nu in de toko's schoenen „Model-Europa".

De Solorivier bandjirt. Het Soer Hblad van 26 Februari j.l. meldt:

„Van overheidswege is geen bekendheid gegeven aan het feit, dat de Solorivier op verschillende plaatsen, niet ver van Soerabaja, buiten haar oevers is getreden en zwaar bandjirt, met het gevolg, dat het autoverkeer volkomen gestremd is. Verschillende automobilisten hebben door deze onoverkomelijke hindernis de reis van het Westen naar Soerabaja of omgekeerd moeten opgeven. Eén gezelschap slaagde er met veel moeite in de rivier, die 3 paal buiten haar oevers is getreden, over te trekken en moest toen 28 paal in karretjes afleggen."

Vrees voor het Instituut Pasteur. Ter hoofdplaats Gorontalo, zoo lezen wij in het Kort Verslag van Menado over November, werden een drietal personen door vermoedelijk dolle honden gebeten. Een dezer personen is, volgens bekomen bericht, daar aan stille hondsdoelheid overleden; de twee anderen, die, uit vrees voor opzending naar het Instituut, de bosschen in zijn gevlucht, werden vruchteloos gezocht.

Hollandsche cursus te Palembang. Ter hoofdplaats Palembang werd, zoo lezen wij in het Kort Verslag over December, een Hollandsche cursus voor Inlanders geopend door den onderwijzer W. Broek en twee Inlandsche onderwijzers. De lessen worden gevolgd door een 80-tal personen.

Een honderdachtienjarige overleden. Onlangs is, zoo meldt de Locomotief, in de desa Genoek, Semarang, hadji Kijai Imanpoero, een afstammeling van het Soerakarta'sche vorstengeslacht, in den ouderdom van 118 jaar overleden.

Een nieuwe assistent-wedono. De Java-Bode vestigt de aandacht op een onlangs onder de officiële berichten voorkomende mededeeling, volgens welke de in het jaar 1904 in het z.g.n. groot ambtenaarsexamen geslaagde Raden Mas Sajogo, sedert een viertal jaren in het belang van het Inlandsch credietwezen in de residentie Pekalongan geplaatst, thans aan dien gewestelijken bestuurder is toegevoegd, teneinde door dezen te worden belast met de werkzaamheden van assistent-wedono. Vermoedelijk is deze regeling getroffen in overleg met den belanghebbende.

ward hoofdje zich bezig, doch geen daarvan durfde ze tot haar vader richten, en toen was ze met een bang en bekleemd hartje naar haar moeder gelopen, wie ze haar geheele hart uitstortte. Deze was stil naast haar kind gaan zitten, op den grond, had het kleine handje in de hare genomen en niets anders gezegd dan: „Nonnie tida loepa mama?" („Zal Nonnie mama niet vergeten?") Daarna hadden ze zich zachtkens tegen elkaar aangevlid en zóó bleven ze urenlang zitten: de moeder in stillen weemoed voor zich uitstarend — het kind, met door tranen verduisterde oogen, vergeefs peinzend over het voor haar nog zoo onbegrijpelijk, droevig nieuws.

De moeder echter had deze scheiding reeds lang voorzien. Dit was nu immers de gewoonte in Indië. Ze was slechts een Inlandsche, voor de wet was ze niet gehuwd; een paar jaar werd ze geduld bij haren heer, voor wien ze al dien tijd alles geweest was en dien ze verzorgd had met een onderwerpen, bijna slaafsche, doch daarom niet minder trouwe liefde, en wanneer haar heer — na een poosje — een Europeesche moeder voor hare kinderen verlangde, dan mocht ze hiertegen niets inbrengen, maar moest weg en werd wreed ontrukkt aan hare kinderen.

Ja, dat dit alles ééns gebeuren zou, wist ze, en zoo was haar leven een voortdurende foltering, daar zij steeds in smartelijk-angstige afwachting verkeerde van den slag, die ook haar eenmaal treffen zou, vroeg of laat.....

Het zwaard van Damocles, dat haar reeds lang

Mode-Salon L. ANGER
LADIES-TAILOR-MADE
- MODELHOEDEN -
BERLIJN Pariser Platz 1
DEN HAAG - Hooistraat 7 -

Piet Heinstraat 123
Telefoon 5262.
A. Op't Landt.
Bericht aan de Dames
Maandag 1 April OPENING
2de Magazijn Weimarstraat 42.
Dames Modeartikelen, Garneeringen,
Fournituren enz.

VLEU PIA KUNSTSPEL- ORG VERHUUR.	GOOSEN & SWAGGERMAN DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS.
PIANO's van f5.— VLEUGELS „ -8.—		p.m. of f50.— p.j. af. „ „ -80.— „ „
REPARATIE. RU Afd. Gebruikte		STEMMEN. IL. Instrumenten.
SPECIALE INRICHTING voor de		voor het GEREEDMAKEN TROPEN.

Firma HESSELS,
Piet Heinstraat 117. Vos in Tuinstraat 4.
Teleph. 9324x. Teleph. 9540x.
DANCKERTSTRAAT 75 - 's-GRAVENHAGE.
WILT GIJ EEN LICHTEN VEERKRACHTIGEN
TRED KRIJGEN EN BEHOUDEN, DRAAG DAN
ONS VOETSTEUNEND MAATSCHOEISEL.
Speciale Inrichting voor voetlijders
Steunzolen systeem Dr. JAGERINK.
Voetcorsets „ Dr. MILO.
-ELASTIEKEN KOUSEN en CELLULOÏD-COR-
SETS uitsluitend op voorschrift van H.H. Doktoren.

*) Overgenomen uit het Damesweekblad voor Ned.-Indië.

Het blad meent daaruit met stelligheid te mogen opmaken, dat de regeering niet bereid is om Inlanders, die benoembaar zijn tot controleur, ook als zoodanig aan te stellen.

Prinsessebezoek. Aan het B. a. t. N. blad ontleenen wij het volgende:

„Het is altijd interessant het oordeel van vreemdelingen over ons Java te hooren, die zonder eenige vooringenomenheid de indrukken opnemen en deze met hetgeen zij in andere landen gezien hebben, vergelijken.

Wij hebben inlichtingen ingewonnen omtrent de reisindrukken der Italiaansche prinsessen, die een tocht over Java gemaakt hebben. De heer A. van Rudnay, van het Bureau van Handel- en Reisverkeer, die de prinsessen geleidde, was zoo welwillend ons het een en ander hieromtrent mede te deelen.

Java vinden de prinsessen een onvergelykelyk schoon land, schooner, dan eenig land in de tropen. Het klimaat leek haar verrukkelijk, veel beter dan in Britsch-Indië, waar des zomers een onverdragelyke hitte heerscht. Zij vonden het hier niet warmer dan in het voorjaar op Sicilië. Het was haar meening, dat Java meer dan eenig ander overzeesch land verdient door touristen bezocht te worden en zij beloofden in haar hooge kringen niet na te laten, propaganda te maken voor een bezoek aan ons schoon eiland.

De reis had de gewone route, die haast alle touristen maken, n.l. via Buitenzorg, Soekaboemi en Garoet naar den Boeroeboeder en Tosari. De toer in West-Java werd per auto afgelegd. Verwonderd waren zij, dat ingezetenen van Batavia zoo weinig genieten van den prachtige Plantentuin te Buitenzorg en dat geen muziekkuitvoeringen een druk bezook aan dien tuin aanlokkelijker maken en er zelfs geen buffet was. Hoewel zij Selabatoe erg interessant vonden, maakte de plaats, wat het leven betreft, een erg stillen indruk.

Op de reis naar Garoet werd in het hotel Hermann te Bandoeng, hoewel men onverwacht aankwam, zeer goed geluncht. De heer Hacks van het Hotel Papandajan, verraste de prinsessen met prachtige bouquets. De verpleging in het hotel werd door de prinsessen zeer geapprecieerd. De leuke Indische huisjes in Garoet troffen de aandacht der dames, zoodat zij een van die huisjes door bemiddeling van den heer Hacks voor f 300 kochten, met het doel het naar Italië te laten transporteeren en in den tuin van haar paleis te laten opzetten.

Hoogst amusant vonden de dames de bekende bergtochtjes, welke touristen in het Garoetsche gewoon zijn te maken. Van uit Garoet werd per auto de onvergelykelyk schoone tocht naar Bandjar gemaakt. De prinsessen waren in extase over de schoonheid der natuur. Het bezoek aan den Boeroeboeder leverde een dubbele verrassing; eerst de pracht van het Hindoesche bouwwerk en daarna de antilidiviale pasanggrahan. De verbazing der prinsessen dienaangaande is niets nieuws voor ons; iedere vreemdeling is even verbaasd dat in een brandpunt van vreemdelingenverkeer op Java een z.g.n. gouvernements-hotel kan bestaan, dat 't midden houdt tusschen een Hollandsche kroeg en een Hamburgsche zeemansherberg.

boven het hoofd hing, was nu gevallen, en, hoewel niet onverwacht, toch met verpletterende kracht. Ze moest van hare lieveling scheiden — haar heer zou binnenkort een Europeesche vrouw trouwen.

Dat zulk eene scheiding ook de onbeschaafde vrouw smartelyk treffen kan, kunnen of willen de meesten niet inzien. Het diepste leed verbergt ze achter een masker van de grootste onverschilligheid, een kenmerk haar ras eigen en waar de oppervlakkige toeschouwer slechts gevoelloosheid meent te bespeuren, merkt de nauwkeuriger waarnemer iets meer op in den vreemden gloed der donkere oogen en het strakke gelaat, waarachter ze haar diep leed verbergt.

Den volgenden morgen werd Nonnie door haar vader naar het huis harer toekomstige stiefmoeder gebracht en hier mocht ze tot hare groote verwondering hare schoenen en kousjes uitdoen, volgens Indische gewoonte, wat ze echter nooit op visite, doch alleen tehuis had mogen doen; ze gehoorzaamde gewillig, maar toen ze na een paar uur nog niemand zag opdagen om haar te halen, werd het haar angstig te moede. Ze vroeg, wanneer toch hare baboe kwam om haar weer tehuis te brengen, en nu werd haar verteld, dat ze niet meer naar huis zou gaan, doch voortaan bij hare nieuwe mama blijven zou.....

Toen besefte ze pas, dat ze haar eigen moedertje nooit meer terug zou zien, en in wilde smartwierp ze zich op den grond, waar ze hartstochtelijk schreide... en schreide, tot ze uitgeput in slaap viel.

De verdere reis naar Oost-Java ging per trein. Zeer bewonderden, de prinsessen den uitstekenden spoorwegdienst. Alleen de restauratiewagen voldeed niet.

Ten slotte een oordeel over Tosari: ligging briljant, uitzicht magnifiek, lucht uitstekend.

Wij dienen nog op te merken, dat de hotels, hoewel zij hun best deden de hooge gasten goed te recepteeren zich toch aan de tarieven hielden, wat in andere landen niet het geval is.”

WEST-INDIË.

SURINAME.

Aan de N. R. Ct. van 18 Maart ontleenen wij de volgende beschrijving van den eersten rechtstreekschen aanvoer van bananen uit Jamaica:

„Een voor onze haven belangrijk feit, belangrijk in meer dan één opzicht, als blijken zal, heeft Zaterdagavond plaats gehad. De Sarnia, het eerste stoomschip, dat voor rekening van de bekende combinatie rechtstreeks bananen uit Jamaica zou aanvoeren, lag dien avond om half elf gemeerd in de Rijnhaven voor de speciale bananenloods.

Nu bleek wat een goede samenwerking vermag. Dank zij de medewerking van de administratie der accijzen kon binnen het half uur met de lossing begonnen worden. De bootwerkers deden al even hard hun best; ze schenen te beseffen dat het hier een belangrijke proefneming gold. Even moesten ze onderricht worden in dit voor hen ongewone lossingswerk, waarbij de trossen pisang van hand tot hand moesten overgaan, om tenslotte in de gereedstaande gecapitonneerde spoorwegwagens terecht te komen. Binnen 8 uur waren de 5000 trossen uit één ruim gelost, gewogen en in de 18 spoorwagens geladen. Dit is een prestatie, die de bewondering opwekte van de deskundigen. Men wist al vooruit te voorspellen, dat het in Hamburg niet zoo vlug zou gaan.

Zondagmorgen om 8 uur kwam er een locomotief der S.S. voor de laatste maal op de kade om de nog overgebleven wagens weg te halen. Ook de directie der S.S. had alles in het werk gesteld om het vervoer van de bananen zoo vlug mogelijk te doen geschieden.

De bananen moeten n.l. nog gerijpt worden, waarvoor in Nederland op een tiental, in Westfalen en het Rijnland op een achttal en in België op een vijftal plaatsen stookkamers zijn ingericht, waar de vruchten bij een temperatuur van 55 graden F. worden gerijpt.

De hoedanigheid der vruchten was zeer goed; het schip had een paar dagen zwaar geslingerd, maar dit is zonder invloed op de lading pisangs gebleven.

De eerste proefzending heeft dus in alle opzichten voldaan, ook wat de behandeling in de haven aangaat. Het plan is nu tot September eens per maand, dan een jaar lang eens in de 14 dagen, en ten slotte eens per week een lading bananen uit Jamaica te doen aanvoeren.

De vraag naar bananen overtreft nog in zoo sterke mate het aanbod, dat men er niet bevreesd voor behoefte te zijn om een veel grootere hoeveelheid ter markt te brengen.”

Den volgenden morgen ontwakend, bevond ze zich in een vreemd bed en een vreemden kamer en langzamerhand kwam ze weer tot het bewustzijn van haar nieuwen toestand, en met dit bewustzijn kwam de kleine opnieuw tot het smartelyk besef, dat ze voor goed van haar moedertje afscheid had genomen.

Haar leed droeg ze nu met stille gelatenheid; hare stiefmoeder was goed voor haar, doch de vrouw met het koude gemoed had weinig tact, in dat kinderhartje door te dringen. Als de kleine maar behoorlijk gekleed ging en voldoende at — dit gesloten karakter te vormen en te leiden, daaraan wilde ze geen moeite besteden. De uiterlijke vormen moesten goed zijn, maar de innerlijke opvoeding liet haar vrijwel onverschillig. Was het wonder, dat het kind weinig sympathie kon voelen voor hare stiefmoeder?

Jarenlang nog droeg ze haar leed met zich in het jonge hartje, waar de teere snaartjes bij de minste beroering weer smartelyk trilden.

En later, veel later, toen ze de toestanden begreep, en wist, dat haar vader alles om haar bestwil gedaan had, flikkerde er, als zij hoorde beweren dat kinderen op dien leeftijd zoo'n scheiding toch nog niet voelen, een eigenaardige glans in hare oogen en dacht zij met stillen weemoed aan haar eigen groot en diepgevoeld kinderleed.

STROEBEL & KROESE

Garneer-Artikelen, Mode-Furnituren, Linten, Zijde, Fluweel, Peluche, Satinet, Voering, Knoopen, Glacé-, Zijde-, Imit. Suède- en Tricot-Handschoenen, Dames- & Kinderkousen, Eau de Cologne & Zeep.

- 4074 TELEPHOONNUMMER 4074 -
69 PIET HEINSTRAT 69

Koopt

Zwitsersche Borduursels

franco vracht & vrij van inkomende rechten direct uit Zwitserland thuis

Japonen Blouses
van af fl. 13.50 van af fl. 3.85

Kinderjurkjes
van af fl. 8.75

Echt Zwitsersch borduursel op Batist, Voile, Wol & moderne zijdenstoffen.

Vraag heden nog stalen met Parijsche Modeplaten die gratis worden verzonden.

Eveneens stalen van onze allernieuwste Zwitsersche zijdenstoffen gratis op aanvraag.

SCHWEIZER & Co.
LUZERN A 64 (Zwitserland).

S. SCHUIJER & Zn.

Spuistraat 7^A. - Korte Poten 44.

TELEFOON 4508. - 3e huis vanaf de Wagenstraat.

geeft het meeste geld voor INDISCHE BRILLANTEN, PAARLEN OUDE JUWELEN, GOUDEN en ZILVEREN VOORWERPEN.

Goedkoopst Magazijn van JUWELEN, GOUDEN- en ZILVERWERKEN.

ZIE ONZE ETALAGE.

J. P. KOSTER

-0- ANTIEKE EN MODERNE WOONINRICHTING -0-

BEHANGERIJ - STOFFEERDERIJ - MEUBELMAKERIJ

V. D. SPIEGELSTRAAT 2 - DEN HAAG.

Hotel-Pension INSULINDE.

Pension- en Hotel-verblijf,
Bankplein 2, Tel. Int. 1486,
DEN HAAG - (HOLLAND).

Heineken's

Glazenwasscherij

STOOM JALOEZIEËN- en ROLLUIKENFABRIEK. :-

Fabriek v. Geschilderde GORDIJNEN

in meer dan 500 dessins. □ □ □

„Klenus” Stofzuig-machine.

:-: HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS. :-:

□ 'S-GRAVENHAGE. □

:-: KETTINGSTRAAT No. 6. :-:

TELEFOON 2478.

Deze beschrijving geldt, helaas, niet een aanvoer uit Suriname, maar wat niet is kan komen en men zal in Suriname goed doen met dezen aanvoer in Nederland met aandacht te volgen.

Nu de Rotterdamse haven zoo nauw betrokken is bij de bananen-cultuur op Jamaica, acht de N. R. Ct. (zie het nummer van 23 Maart) het van belang „ook in verband met de lijdensgeschiedenis der bananen in Suriname”, weer te geven hetgeen over die cultuur op Jamaica gezegd wordt in een onlangs verschenen werk van Algernon E. Aspinall getiteld „The British West-Indies, their history, resources and progress”. Wij moeten ons er toe bepalen de aandacht van belangstellenden te vestigen op dit belangrijke overzicht.

***

Volgens particuliere berichten schijnt de droogte in Suriname nog steeds aan te houden. Had de regering langs telegraphischen weg bericht ontvangen omtrent het invallen van den regentijd, dan zou dit wel ter kennis van het algemeen zijn gebracht.

Op Curaçao, waar het ook maar niet regenen wil, is de „Curaçaosche Water-distillatie-Inrichting” wederom begonnen water aan het publiek te verkoopen tegen 5 cent per blik. Te Paramaribo was de prijs voor een „middelmatten emmer” reeds gestegen tot 30 cents. En dat in een land waar de gemiddelde jaarlijksche regenval 2300 Millimeter bedraagt, verdeeld over ruim 200 regendagen. Het schijnt inderdaad noodig de proef te nemen met de benoeming van een hygiënist tot Gouverneur.

***

Couranten uit Suriname zijn tot heden (24 Mrt.) nog niet in ons bezit gekomen. Aan de N. R. Ct. van 21 Maart ontleenen wij het volgende uit het blad Suriname overgenomen bericht:

„Ten W. van de Marowijne op het plaser Bonidoro van den heer J. S. Robles e. s., werd eenigen tijd geleden kwikzilver ontdekt. Door een Engelsche maatschappij, die kwikmijnen in Spanje en Italië bezit, is het aanzek tot verkoop van het terrein gedaan. De heer Robles is evenwel reeds in onderhandeling met een Amerikaansch Syndicaat, dat spoedig een exploratie van het kwikgebied zal ondernemen.”

***

Blijkens het Eindverslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over het wetsontwerp tot verhooging en wijziging van de koloniale huishoudelijke begroting van Suriname voor 't dienstjaar 1910 beschouwde men de stijging der opbrengst van de retributie en concessiegelden voor de balata (die f 121.000 boven de raming opracht) als een ongunstig verschijnsel, aangezien die stijging wel een gevolg zal zijn van de uitbreiding van den rooibouw in deze industrie.

Een bedrag van f 915.37 blijkt te zijn uitgegeven voor onderhoud van het stoomschip Paramaribo op 's Rijks werf te Amsterdam. Men zou gaarne vernemen, waarom dit schip niet verkocht of gesloopt wordt.

***

Blijkens het Eindverslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over het wetsontwerp tot voorziening in het kastekort van den Surinaamschen dienst hier te lande gedurende de jaren 1912 en 1913 zouden sommige leden gaarne vernemen of de minister gezind is het daarheen te leiden, dat aan de kolonie de verplichting worde opgelegd om rente ten behoeve van 's Rijks kas te vergoeden over het bedrag waarmede de credieten het tegoed te boven gaan (het wetsontwerp strekt tot verhooging van het maximum van het aan Suriname te verlenen kasvoorschot tot 4 miljoen gulden).

***

De N. R. Ct. van 23 Maart geeft een uitvoerig verslag van een politieke rede door Mr. D. Fock, oud-minister van koloniën en oud-gouverneur van Suriname, te Hoorn gehouden.

Hebben wij hier niet te doen met een omissie van den verslaggever, dan heeft Mr. Fock de W.-Indische koloniën geheel over het hoofd gezien, zonder dat dit de aandacht van de „goed bezochte vergadering” heeft getrokken. Geen der debaters heeft hem althans omtrent zijn politiek standpunt tegenover die koloniën ondervraagd.

Dit stilzwijgen is inderdaad zeer teleurstellend. Op dit oogenblik is de toestand in Suriname zeer kritiek en gaarne had men vernomen wat Mr. Fock die er 3 jaar gouverneur is geweest, daarover denkt. Vooral na de verschijning van het Rapport der Suriname-commissie, dat reeds zooveel pennen in beweging heeft gebracht, had Mr. Fock over de Surinaamsche politiek niet mogen zwijgen. Een goede aanleiding tot spreken had hem kunnen zijn de

zeker ook aan hem toegezonden nota van de Kol. Staten, waarin behandeld wordt het voorstel der Suriname-commissie tot wijziging van het regeeringsreglement.

In het vorige jaar heeft Mr. Fock zich door een der Nederlandsche bladen over Surinaamsche aangelegenheden later interviewen; maar dit mocht geen reden zijn om nu te zwijgen.

In den aanhef zijner rede merkte Mr. Fock op, dat het district Hoorn vroeger Franssen v. d. Putte heeft afgevaardigd. Welnu..... Franssen van de Putte is de vader van het vice-rende regeeringsreglement, waarvan nu een zeer ingrijpende wijziging is voorgesteld.

Mr. Fock had het voorbeeld moeten volgen van een anderen oud-gouverneur van Suriname, Dr. Lely, en verklaren hoe hij staat tegenover dat voorstel.

Aan het eind der rede betreunde de voorzitter het dat de candidaatstelling spoedig zou plaats hebben, waardoor het den heer Fock onmogelijk is zich ook elders in het district te doen hooren.

Wil Mr. Fock het tegenover Suriname goed maken, hij late zich alsnog door een veelgelezen blad interviewen.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Opzegging van vertrouwen. De te Rangkas-Betong (Bantam-Java) geplaatste Dokter-Djawa, heeft, zoo schrijft de Pantjaraan-Warta van 3 Januari van dit jaar, no. 3, het vertrouwen verbeurd, zoolwel van Inlanders als van Chineezers in die streek. De aanleiding daartoe zou zijn 't feit, dat hij, behalve het onderzoek der prostitute's, er ook behagen in zou scheppen het lichamelijk onderzoek in een donkere kamer op de gewone vrouwelijke patiënten toe te passen, zonder dat dit altijd noodzakelijk was, bijv. in geval van 'oofdpijnen enz.

De onwetende patiënten, die bijzonder sterk naar genezing verlangden, hebben zich dat onderzoek laten welgevalven, maar de vrouw van een der Chineezers, den toelag van dien geneesheer bespeurende, dankte er stichtelijk voor en ontvluchtte nog bijtijds de donkere kamer.

Thuiskomende gaf zij verslag van het gebeurde aan haar echtgenoot, die zich bij de bevoegde autoriteit beklagde, zoo schrijft bovengenoemd blad.

Sedert vernam men alleen dat de Dokter-Djawa naar Tangerang (Batavia) was overgeplaatst.

De Inlanders en Chineezers hadden in een en ander aanleiding gevonden om niets meer aan hem te willen verkoopen en waarschuwd den publiek om toch vooral voorzichtig te zijn met dien Inlandschen geneesheer.

Een 50-jarig jubileum. Den 4en Januari j.l. was het, volgens mededeeling voorkomende in de Pantjaraan-Warta van 5 Januari d.a.v. no. 4, vijftig jaar geleden, dat de Regent van Bandoeng in den Indischen Staatsdienst trad. De ondergeschikte Inlandsche hoofden hebben in dit feit aanleiding gevonden van hunne oprechte gevoelens van hoogachting ten opzichte van hun Regent te doen blijken door hem op den feestdag eenige geschenken aan te bieden, bestaande in een sigarenkoker met zilveren voetstuk, een kris Tjikeroeh en een gouden armband.

De Patih van Bandoeng reikte, namens de gevers met een toespraak in de Soendasche taal de voorwerpen over, die, naar men hoopte, voor den Regent steeds aangename herinneringen zouden blijven. Hij wees daarbij nog op het feit, dat ten deze niet de minste pressie op de gevers was uitgeoefend en allen met groote vreugde hadden bijgedragen.

Aan den staat van dienst, waarop de Regent kan wijzen werd het navolgende ontleend:

4 Januari 1862: onderwijzer aan de kweekschool te Soemedang;

31 Augustus 1864: Tjamat (Assistent-Wedono), van Tjikadoe;

13 October 1865: Kliwon te Soemedang;

20 Juni 1869: Wedono van Soemedang;

12 Juli 1874: Titel van Ronggo toegekend;

5 Juni 1876: met de zilveren ster begiftigd;

8 Februari 1881: Patih van Soemedang;

29 April 1883: Patih van Mangoenredja;

18 April 1884: Aangesteld tot Demang;

25 Aug. 1892: belast met de functiën van Ario;

27 Augustus 1893: Regent van Bandoeng;

26 Augustus 1900: met de gouden ster begiftigd;

15 Maart 1902: Idem met het officierskruis van de kroonorde van Siam;

26 Augustus 1902: gerechtigd tot het dragen van de gouden pajong;

25 Augustus 1903: werd de titel van Ario toegekend;

25 Augustus 1906: Idem de titel van Adi-Patih;

Met opgewektheid vervult de bejaarde titularis nog steeds zijne gewichtige betrekking en onwillekeurig

RADEMAKER'S Kon. Cacao- en Chocoladefabriek

DEN HAAG.

EIGEN WINKELS:

HOOGSTRAAT 22, P. HEINSTRAT 125, HEERENGR. 60,
PRINSESTRAAT 76b, ANNA PAULOWNA STRAAT 78.

Steeds de nieuwste Bonbons.

Pakketverzendingen naar de tropen onder
-o- garantie voor goede overkomst. -o-

STOOMKOFFIEBRANDERIJ
en **THEEHANDEL**

P. D. SCHILTE

32 Groenmarkt :: DEN HAAG

Opgericht 1868 - Telefoon 2539.

JAC. BLADERGROEN
PRINSESTRAAT 3 :: DEN HAAG.

KANTOORBOEKHANDEL

Agentuur van J. C. König & Ehardt, Hannover.

Magazijn van TEEKENBEHOEFTE.

VULPENHOUDERS.

DE VRIES & CO. - PRINSESTRAAT 17

TELEFOON 3969.

behandelt alle passages en verzendingen naar plaatsen in Ned.-Indië, Afrika, Amerika, Australië en Azië, en sluit alle soorten Assurantiën (Zee-, Brand-, Inbraak-, Ongelukken-, enz.) tegen de billijkste prijzen en voordeeligste condities.

ZOO JUUST VERSCHENEN.

Onze firma heeft het genoegen U te kunnen mededeelen, dat haar Nieuwe geïllustreerde PRIJSCOURANT 1912 voor Rijkswielen, Banden en Rijkswielbenoedigheden zoo even is verschenen.

Deze wordt de ons bekende handelaren en toekohouders gratis en franco per post toegezonden.

Zij die de prijscourant niet ontvangen, gelieven deze alsnog bij ons aan te vragen.

BLIJFT OP DE HOOGTE VAN HET NIEUWSTE.

U koopt bij ons goedkoop en goed.

Aanbevelend,

S. VAN DER BIJL - Waterlooplein 96/8 - AMSTERDAM.

PATISSERIE

D. W. VAN GEEST

Prins Hendrikstraat 78 - Teleph. 1851

SPECIAL ADRES

INDISCHE SPEKKOEK

Een ervaren gediplomeerde Zieken- en Kraamvrouwverpleegster, oud 35 jaar, wenscht, tegen vergoeding van passagekosten, een zieke of hulpbehoevende naar Indië te geleiden. De verpleegster is ook genegen gedurende de reis de verzorging van kinderen op zich te nemen en deze onderwijs te geven.

Inlichtingen geeft gaarne Mevr. WESTERMAN-Koch, Pres. der „Haarlemsche Ziekenverpleging”. Brieven onder letter M aan het Bureau van dit Blad.

J. KLEYWEG, Goud- en Zilversmid

WALDECK PYRMONTKADE 57 - DEN HAAG

:: ATELIER VOOR REPARATIËN. ::

rees dan ook bij den schrijver de vraag of het tijdstip niet was aangebroken om aan den Regent den pangeranstitel toe te kennen, zooals, onder gelijke omstandigheden, ook wel aan andere Regenten is te beurt gevallen.

De nieuw benoemde Mede-Redacteur van de „Pantjaran-Warta“. 8 Januari 1912 is tot mede-redacteur van de Pantjaran-Warta aangesteld de heer Amidjaja, die te Buitenzorg mettertijd gevestigd zal zijn. Bij de aanvaarding van zijn taak deelt hij mede dat hij, dankbaar voor de hem verleende onderscheiding, hoopt het hem toegewezen lang niet gemakkelijk werk op behoorlijke wijze te kunnen vervullen, zoo mogelijk tot voldoening van de lezers en op die wijze bij te dragen tot versterking van het aantal abonnees van dit zoo nuttige blad.

Inlandsche Bedelaarskolonies. In de Pantjaran Warta van 8 Januari 1912 no. 6, kan men de mededeeling vinden, dat het bestuur der vereeniging „Kramat Loear Batang“ een som van f 1000 uit de kas ter beschikking heeft gesteld voor een bedelaarskolonie, waarin o.m. ook behoeftige blinden zullen worden opgenomen. Van Chineez en Arabieren werden nog geen giften gevraagd.

Bij de Europeanen denkt men eerst aan te kloppen zoodra het bedrag bekend is, dat de Chineez en Arabieren zullen willen offeren.

Het Maleische Nieuwsblad „Matahari Terbit“ (Opkomende Zon). Den 10en Januari 1912 is te Menado verschenen het eerste nummer van de Matahari Terbit onder de directie van den heer A. F. Najoan, die tevens als administrateur zal optreden, terwijl de heer J. A. Worotikan te Totok de verantwoordelijke hoofdredactie heeft aanvaard.

Het blad, dat zich ten doel stelt uiting te geven aan hetgeen er om gaat in de hoofden en harten van de Menadoneezen, verschijnt tweemaal 's maands.

De abonnementsprijs bedraagt f 4 per jaar, f 2 per half jaar en f 0.17½ per los nummer, alles tegen gereed geld.

Waar in de dorpen van de Minahasa nog geen boekenverzamelingen bestaan en nog geen nieuwsbladen worden uitgegeven, daar meent de redactie, in het belang van de verstandelijke en moreele ontwikkeling van het volk goed te doen de dorpsbewoners, door middel van haar blad, op de hoogte te brengen en te houden van allerhande aangelegenheden en zaken, die in de Minahasa voorvallen en waarvan de kennismaking van nut kan zijn, vooral voor den kleinen man.

De mogelijkheid bestaat natuurlijk, dat vele dorpsbewoners reeds geabonneerd zijn op een of ander blad, doch dan mogen zij bedenken, dat wanneer de linkerhand de rechterhand steunt, het beoogde doel des te beter wordt bereikt.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Het dragen van kenteekenen van rouw door de Chineez en, ingeval van het ontstaan eener nieuwe orde van zaken.

Zooals bekend, wordt de haarvlecht der Chineez en, ingeval van aanneming van den rouw, zoodauidig met gekleurd zijden draden bewerkt, dat zij aan het publiek kan toonen voor wien men in den rouw is gegaan.

Nu de haarvlecht echter meer en meer tot 't verleden zal gaan behooren, wordt door den heer Yokeng-Tjan te Krawang in de Ho-Po van 24 Januari 1912 no. 451, in de eerste plaats voorgebracht de vraag: of het wel noodig is het vroegere typische Chineesche kenteeken te vervangen door een ander, zooals door sommige Chineez en wordt verlangd.

Het antwoord van den steller dier vraag luidt voor hem persoonlijk beslist ontkennend omdat naar zijne meening de Chinees, ook al draagt hij Europeesch toilet, of al doet hij zich ook nog zooveel Westersch voor, toch altijd Chinees wil blijven en zijn gelaatsvorm voldoende aanwijzingen geeft, dat hij een Chinees van afkomst is. Noodzakelijk is het bijzondere kenteeken z. i. evenmin, omdat de Chinees vóór de Boandynastie toch ook nimmer een bepaald uiterlijk kenteeken droeg.

Wil men echter de rouwdracht, in verband met de veranderde tijdsomstandigheden wijzigen, dan bestaat tegen het nemen van zulk een maatregel natuurlijk geen enkel bezwaar, doch dan zou het, bij het nemen van voorzieningen, wel aanbeveling verdienen om ten deze de Siang-Hwee of de Tjong Hoa Hwé Koan Vereenigingen eens te raadplegen, die, beter op de hoogte zijnde van de oude godsdienstige voorschriften, aan de hand van deze, wellicht zeer bruikbare denkbeelden zouden kunnen geven. Men heeft dan in elk geval den meesten waarborg, dat geen al te grove vergissingen worden begaan.

Eén der Chineez en te Madioen, heeft, onder den

naam van Ceremonie onderwerpelijk reeds in één der bladen zijn gevoelen ten beste gegeven en toen voorgesteld, om, in navolging van het Europeesch gebruik, een rouwband om den arm te dragen. Ingeval van overlijden van de familieleden van manszijde, zou de kleur van dien rouwband blauw kunnen zijn, terwijl daaraan de gele kleur zou kunnen worden gegeven bij overlijden van familieleden van de zijde der vrouw. De rouw voor het overlijden van verdere bloed- of aanverwanten zou door het plaatsen van gekleurde rozetten op den rouwband kunnen worden aangewezen.

De bestaande gebruiken ten opzichte van den duur van den rouw zouden evenwel kunnen worden gehandhaafd.

De redactie van de Ho-Po vraegt hieraan de opmerking toe, dat, naar hare meening, twee soorten rouwbanden, n.l. van wit en blauw gekleurde stof, als voldoende kunnen worden beschouwd, doch niet wetende of deze gedachte ingang zal kunnen vinden bij het groote Chineesche publiek, wekt zij alle lezers van haar blad op om het onderwerp eens te willen overwegen en het publiek in staat te stellen een oordeel te kunnen vormen.

Poging tot viering te Batavia van de uitroeping der Chin. Republiek. Na het bekend worden, dat de republiek in Groot-China zou zijn uitgeroepen sloten de Chineesche handelaren te Batavia op Maandag 15 Januari j.l. hunne winkels met het doel, die gewichtige gebeurtenis op feestelijke wijze te vieren.

Een deel der Chineez en wenschte dien dag beschouwd te zien als een nieuwjaarsdag en de daarbij behoorende feestelijkheden in acht te nemen, doch hieraan kon geen gevolg worden gegeven, omdat het verzoek op 12 en 13 Januari 1912 een pasarmalam te mogen houden, niet kon worden ingewilligd.

Een ander deel wilde zich bij defestviering alleen bepalen tot het afsteken van vuurwerk en tot het uitsteken van de republikeinsche vlag. Zulks werd evenwel door de autoriteiten verboden, aangezien er nog geen officieel bericht van de uitroeping der Chineesche republiek was ontvangen.

Volgens een mededeeling voorkomende in de Pemberita Betawi van 16 Januari 1912 no. 13, bestond bij de Chineez en het voornemen op groote schaal het gedachte feest te vieren zoodra de Chineesche republiek door de Nederlandsche regeering zal zijn erkend.

Generaal Homer Lea. De Pemberita Betawi van 17 Januari 1912 no. 14, deelt aan de hand van de Djawa-Tengah ten opzichte van dezen Amerikaan, die Dr. Sun-Yat-Sen, als militair adviseur naar China vergezeld, het navolgende mede:

Het gerucht loopt, dat deze persoonlijkheid zou zijn aangewezen voor de hoogste militaire functie in het republikeinsche Chineesche leger, hoewel hij nooit eenige andere bemoeienis met militaire zaken heeft gehad dan als officier op de Cadettenschool te Californië. Een Amerikaansch generaal is hij dus niet.

De heer Homer Lea is meer bekend als medewerker aan nieuwsbladen en als schrijver ook van boekwerken. O.m. gaf hij eene beschrijving van het maatschappelijk leven der Chineez en in een werk, dat, volgens de meening van deskundigen, het slechtste boek is, dat ooit over dit onderwerp is verschenen.

In zijn boek The valour of Ignorance tracht hij aan te toonen, dat Japan op gemakkelijke wijze Amerika zou kunnen veroveren en betrad daarbij ook het militair terrein.

De titel van „Generaal“, welke de heer Homer Lea ontving, dankt hij, volgens eigen verklaring, aan de hulp, welke hij in de jaren 1900-1901 aan keizer Kongsie-Koan dus aan China, zou hebben verleend, doch het vreemde van het geval is, zegt de schrijver, dat niemand daarvan ooit iets heeft gehoord.

Het zou, meent het blad, veel waard zijn indien, zoo mogelijk, de lezers ten deze eens in het openbaar eenige inlichtingen ten beste zouden willen geven.

Van Vreemde Koloniën.

DE PHILIPPIJNEN.

Een voorstel is nog geen werkelijkheid, maar het geopperde en in een wetsvoorstel gekleede denkbeeld, aan de orde gesteld door een bevoegde autoriteit, dat is toch een eerste schrede in de richting van verwezenlijking. Er moet dan ook meer waarde, dan aan een terloops opgekomen idee gegeven worden, aan den maatregel genomen door W. Joner, voorz. der comm. uit 't Congres in de Ver. St. voor de eilanden-

H. ZUMPOLLE VEENESTRAAT 29
Telefoon No. 4105
Specialiteit in KOFFERS, LEDERWAREN, REISARTIKELLEN.
SPECIALE AANBIEDING:
Gepantserde Hutkoffer, met 1 bak, lang 100, breed 50, hoog 36 c.M. f 9.75
Dezelfde Koffer, met 1 bak, hoog 40 c.M. (voor de nieuwe schepen) f 10.75
Gepantserde Mailkoffer, met 1 bak (voor het bagage-ruim) lang 100, breed 50, hoog 50 c.M. f 11.50
Gepantserde Boekenkoffer, 50 en 50 c.M. f 6.25
ZENDINGEN NAAR INDIË ELKE WEEK.

C. FORTMANN,
SPUISTRAAT 10, DEN HAAG.
GROOTSTE KEUZE
in TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS, VORKEN,
:- MESSEN, LUXE en HUISHOUDELIJKE ARTIKELLEN. :-
Verzendingen onder garantie van gawe overkomst.

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering op het leven
Oudehavenkade Nr.1. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Levensverzekering
in elken vorm.
Hoofdvertegenwoordiging voor [Ned. Oost-Indië] te SOERABAIA.

LUXEBROOD-FABRIEK
PAUL C. KAISER
Hofleverancier.
HOLLANDSCH MELKBROOD.
FRANSCH WEENERBROOD.
DUITSCH MIKBRROOD.
ALLINSON'S TARWEBROOD.
MOUTBROOD in soorten.

C. HOYNG,
SPUISTRAAT 20/22 - DEN HAAG.
Amsterdam - Utrecht.
Onze geïllustreerde catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.
Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.
PRIJSCOURANT GRATIS.

Kleermakerij E. STAAL
LANGE HOUTSTRAAT 18, 1e étage
Telefoon 3535
Uitsluitend Engelsche Stoffen

GEBR. DE RIDDER
LEVERANCIERS VAN 1e KWALITEIT RUND-, KALFS-, LAMS- EN VARKENSVLEESCH.
Specialiteit in fijne WORST en VLEESCHWAREN
Geregelde bezorging door alle wijken van 's-Gravenhage, Scheveningen en Voorburg.
VALERIUSSTRAAT - hoek Dunckerstraat - DEN HAAG.
INTERC. TELEFOON 2648.

aangelegenheden. Door hem is een wetsvoorstel ingediend om aan de Philippijnen onafhankelijkheid toe te kennen. Begonnen zou worden met een proeftijd van 4 Juli 1913 tot 1921. Leert de ondervinding, dat de Philippijnen op eigen beenen kunnen staan, dan zouden op laatstgenoemden datum de Amerik. troepen terug getrokken en de eilandengroep onafhankelijk verklaard worden. De Ver. Staten zouden dan alleen hun eigendomsstitels behouden noodig voor 't rustig bezit van kolen- en telegraafkabelstations.

Wordt het bericht bevestigd, mocht het instemming vinden bij Congres en Senaat, en slaagt de proef, dan zal deze maatregel van vier strekkende betekenis worden voor de Nederlandsche bezittingen, waar eerst de overwinningen van Japan, daarna de beweging in China zoo diep op de slapende of sluimerende gemoederen heeft ingewerkt, en waar dan, vlak naast de deur, een eilandengroep, die een uitlooper vormt van onzen O.-I. Archipel, waardig wordt verklaard en vaardig wordt bevonden om als onafhankelijke staat in de rij der mogendheden te treden.

TRIPOLI.

Naar het ons twil voorkomen, mag er maar weinig praktische betekenis worden gehecht aan de nota die minister Di San Giuliano ter hand heeft gesteld aan de vertegenwoordigers der vijf mogendheden. De grootste waarde ligt in de wetenschap, dat de groote mogendheden het zich tot taak schijnen te stellen den strijd tusschen Italië en Turkije tot een einde te brengen, maar de nu aangeboden grondslag is door laatstgenoemd rijk niet te aanvaarden, zelfs niet als uitgangspunt van onderhandelingen. De voorwaarden door Italië geformuleerd komen op het volgende neer:

Italië zal het geestelijk gezag van den Chalif in Libië erkennen, met volstrekte uitsluiting van eenig politiek en administratief recht.

De godsdienstige vrijheid, de gewoonten en gebruiken der Mohammedaansche bevolking zullen geëerbiedigd worden.

De Libiesche bevolking, die in haar vijandig optreden bleef volharden, zal voor hetgeen zij gedaan heeft, niet worden gestraft.

Aan de schuldeischers der Ottomaansche openbare schuld zal een som gewaarborgd worden, die overeenstemt met het bedrag van de Libiesche douane opbrengsten.

Voor de eigendommen die de Turksche staat in Tripoli en Barka had, wordt een te schatten som betaald.

Van Turkije wordt gevergd de herstelling van den toestand zooals hij voor den oorlog was in alles wat den dienst der Italiaansche posterijen, der Italiaansche scholen en der invoerrechten in Turkije betreft.

Italië zou verder niet onwillig zijn om, in overleg met andere mogendheden, de waarborging van de onschendbaarheid van Europeesch-Turkije in studie te nemen.

De bedoeling is een aanvaarden van den nieuwen toestand op de voormelde voorwaarden zonder dat Turkije dan bepaald een vredesverdrag zou behoeven te onderteekenen, waarin het van de twee wilajets afstand doet.

Naar wij meenen, zal Turkije, nu het ziet met hoeveel moeilijkheden Italië te kampen heeft, nu 't een kans begint te berekenen om voor een slependen strijd niet minder sterk te zijn dan Italië, niet op dergelijke voorwaarden ingaan. Zoo zal het ze altijd nog wel kunnen bedingen.

Zal Italië, als Turkije weigert, tot een optreden tegen de Dardanellen of in de Aegeïsche wateren overgaan? 't Is te vreezen. Maar de kans dat Turkije dan, aan de nauwe verwantschap van Montenegro met Italië denkende, in een krachtige beweging beproeft dit rijkje onder den voet te loopen, zal nog wel tot voorzichtigheid aanmanen.

MAROKKO.

Daar begint het al! Wij hebben de Fransch-Duitsche overeenkomst nooit als een oplossing van de Marokko-kwestie, maar slechts als een entracte beschouwd. En nog heeft de deining der afgeloopen onderhandelingen niet uitgewerkt, of reeds wijzen kleine gebeurtenissen er op, hoe Duitschland, als het een Agadir zoeken wil, er na en door het verdrag van Berlijn even gemakkelijk een vinden zal, als na en door de Algecirasbepalingen. De Duitse Marokko-Zeitung schrijft: „In par. 4 der Duit-Fransche overeenkomst van November 1911 staat: De Fr. regering neemt de verplichting op zich er voor te zorgen dat de aanbouw en levering voor aan te leggen wegen, spoorweg, havens, telegraafverbindingen, enz., door de Marokk. Regeering uitgegeven zullen worden auf dem Submissionswegen. Zij verbindt zich verder te zorgen dat de voorwaarden, vooral wat de levering

van materialen en dergelijke betreft, de onderdanen van geen staat zullen achterstellen. Dit beginsel lag reeds opgesloten in de acte van Algeciras. In opdracht van de Marokk. Regeering wordt thans een aanvang gemaakt met den aanleg van een telegraaflijn, door een Fransche maatschappij, van Tanger naar Fez. Over een afstand van 400 K.M. zullen ongeveer 4000 stangen, 10.000 isolatoren en minstens 400.000 M. draad noodig zijn. Van eenige openstelling der mededinging is tot nu toe niets gebleken. Als verschooning wordt de dringende noodzakelijkheid aangevoerd, maar, meent het blad, die noodzakelijkheid stond al lang genoeg vast, om de leverantiën reeds geruimen tijd geleden te hebben kunnen doen. Dan volgt een aanmaning aan de D. regeering om met nadruk voor de naleving van het geratificeerde verdrag te waken.

DUITSCH KOLONIËN.

De onlangs uitgekomen statistiek van den Duitchen post- en telegraafdienst over 1910 geeft belangwekkende cijfers over de koloniën.

Het aantal beambten op Duitse postkantoren buiten het vaderland was: Z.-W. Afrika 75, Oost-Afrika 33, China met Kioetschoe 32, Turkije 21, Kameroen 16, Togo 6, Marokko 5, Samowa en de Austr. eilanden, ieder 2, totaal 192.

Een vergelijking tusschen 1900 en 1910 wijst een stijging in het brievenverkeer aan met Z.-W. Afr. van 742.000 tot over 7½ miljoen stukken, O.-Afrika van 631.000 tot 4 miljoen, Kioetschoe van 646.000 tot 2 miljoen, Kameroen van 156.000 tot 1 miljoen.

Ook de zendingen in geld per post namen sterk toe. Met Z.-W.-Afrika van 4.3 mill. tot 38.5 mill. mark. O.-Afrika kwam dit cijfer zeer nabij met 37.5 mill. tegen 3 mill. tien jaren te voren. Totaal wees dit geldverkeer in 1900: 9 mill., in 1910: meer dan 90 miljoen aan.

De pakketdienst met Z.-W.-Afrika nam toe van 4700 tot 116000 stuks, O.-Afrika van 6500 tot 45000. Voor eenige koloniën is dit verkeer vertwintigvoudigd.

Het telegrammenverkeer was in 1900 slechts 68000 met Oost-Afrika; 1200 met Z.-W.-Afrika; 1100 met Kameroen; 7400 met Togo. Dit ziet er voor 1910 geheel anders uit; ook hier is nu Z.-W.-Afrika bovenaan gekomen met 422000, en volgt O.-Afrika met 265000, Kameroen met 50000 en Togo met 20000. Kioetschoe telde er 60000, de Austr. archipel 1000, terwijl de Duitse postkantoren in China er nog 36500 bezorgden.

Niet minder opvallend zijn de cijfers die een denkbeeld geven van de ontwikkeling van het telefoonverkeer. In 1900 beschikte alleen Oost-Afrika over een verspreker, en werden er slechts 4400 gesprekken gevoerd. In 1910 spant Z.-W.-Afr. ook hier meer de kroon met 1.8 miljoen gesprekken; dan volgt Kameroen met 470000; O.-Afrika 313000; Samowa 106000; de Austr. eilanden 43000; Togo met 36000.

Uit Duitschland gingen naar de koloniën in 1900: 163000 nieuwbladen, in 1910 was dit tot 2½ miljoen gestegen, waarvan Z.-W. Afrika de helft kreeg.

De D. Kol. Zeit. van 16 Maart geeft nog meer cijfers, voor wien dieper op de zaak wenscht in te gaan.

***

De D. Kol. Verein heeft den minister v. Koloniën gewezen op het belang van dadelijk een bacterioloog naar Kameroen te zenden, om er de slaapziekte te bestudeeren. De minister heeft, in overeenstemming met den gouverneur van Kameroen, geantwoord, op de begroting voor 1912 nog geen credieten voor dit doel te brengen. Aan het ministerie is een program in studie voor prophylactische maatregelen in de aangetaste streken, mocht men daarbij tot de overtuiging komen dat in die organisatie een bacterioloog noodig is, dan zal voor de noodige gelden per supplementaire aanvraag gezorgd worden.

Intusschen is den 9en van deze maand de dirigerend officier van gezondh. Kühn, naar Kameroen vertrokken. Hij zal eerst te Doewala, daarna te Boewea verblijven en dan een inspectie maken door die gedeelten waar de slaapziekte de grootste verwoestingen aanricht, om er gegevens over de ziekte en haar behandeling te verzamelen.

ALGIERS.

De regeering heeft een belangrijk besluit genomen door de invoering van den dienstplicht voor Inlanders.

Het vraagstuk is sedert 1908 in studie. Elk jaar nam een commissie de telling op van de jongelieden die opgeroepen zouden kunnen worden, deze waren tot de overtuiging gekomen dat de uitvoering praktisch op geen hinderpalen behoefde te stuiten, als de bevolking uit politieke overwegingen niet in verzet zou komen.

DE RIJSWIJKSCHE BANK.

ZOUTMANSTRAAT 42, 's-GRAVENHAGE.

Commissarissen:
Dr. T. BRESNEE (pres.)
H. E. VAN LEYDEN.
I. BÄCK.

Directie:
G. J. KUNST.
E. V. VAN LEYDEN.

Effecten = Goupons = Wissels
Safe=inrichting.

NIET DUURDER, WEL BETER DAN ANDER BROOD

ONVERPAKT BROOD is
ONHYGIENISCH
ONSMAKELIJK
ONZINDELIJK

SUMMUM LUXE-BAKKERIJ
TEL. 1035
PRINSEGR. 126
126A

Voor gemeubileerde Woningen

wende men zich tot de Firma

N. V. H. CORSMIT BROSSOIS & Co.

Korte Voorhout 12^A - Tel. 811 & 6423

die altijd Woningen beschikbaar heeft

om direct te betrekken.

Meer dan 100 tevredenheidsattesten ter inzage

KOSTKINDEREN.

Bij onderget., oud-hoofdonderw. (gep. O.-I. Ambten.) te ARNHEM, bestaat gelegenheid tot plaatsing van een paar schoolgaande kinderen.

De schoone omstreken, de gezonde ligging en de vele onderwijsinrichtingen doen vele Indische families zich hier vestigen.

Toezicht op de studie verzekerd.

S. J. H. VAN MERKOM,
DULLERTSTRAAT 1 - ARNHEM.

KUNST-ATELIER

van GOUDEN en ZILVEREN WERKEN
in diverse stijlen.

REPARATIE- en GRAVEERINRICHTING.

CHR. J. P. DE RUITER, CORN. SPEELMANSTRAAT 31
en WILHELMINASTRAAT 69.

's-GRAVENHAGE.

F. L. VAN BOMMEL

VLAMINGSTRAAT 8-10 - Telef. 5501.

Dames- en Heeren-
= Modeartikelen. =
- Handschoenen. -

Handschoenen wasschen 7½ ct. per paar.

F. C. DE BRUYN — MAGAZIJN VAN — KOLONIALEWAREN EN COMESTIBLES

Levert uitsluitend eerste kwaliteit tot billijke prijzen.

Bij betaling per week of à contant 2% korting.

" " " maand 1% " "

INGREDIËNTEN VOOR DE RIJSTAFEL.

DANCKERTSTRAAT 43. TELEFOON 3361.

Tijdens de expeditie in Marokko werden de troepen meerendeels in Algiers en Tunis gerecruteerd. Een besluit van Juli 1911 heeft de oprichting van vijf nieuwe tirailleursbataljons afgekondigd, twee in Tunis, drie in Algiers. In Tunis hadden de beys reeds een loting ingevoerd, maar in Algiers is de werving tot nu toe vrijwillig geweest. Deze levert niet meer genoeg op; er is een tekort van ongeveer 3000 man — en zal Marokko er nog niet meer vragen?

Twee nieuwe decreten staan ten eerste langere verbintenissen toe aan hen, die reeds in dienst zijn en stellen verder de loting in. Wie erin loot zal drie jaar onder de wapens moeten komen, daarna blijft hij zeven jaar als reservist beschikbaar. Dienstvervangings is toegestaan. Na volbrachten dienst heeft men voorrang bij het dingen naar een burger ambt.

Vooralsnog zal 5 à 7 pCt. van hen, die den dienstbaren leeftijd bereiken, ingelijfd worden. Dit geringe aantal en de mogelijkheid der dienstvervangings doen verwachten, dat de bevolking er zich zonder verzet in schikken zal. (La Quinzaine Col. van 10 Maart.)

BRITSCHE KOLONIËN.

Evenals in enkele hoofdplaatsen in onze koloniën heeft het Chin. nieuwjaar in de Straits tot vrij ernstige opstootjes aanleiding gegeven. Wel eigenaardig dat soortgelijk optreden in al die plaatsen, terwijl het nieuwjaarsfeest daartoe toch niet als een vanzelf aangewezen signaal was te beschouwen:

***

In den laatsten tijd is meermalen sprake geweest van een vereenigde organisatie der weermiddelen van Australië en Nieuw-Zeeland. Als eerste zet in die richting wordt gewezen op onderhandelingen door het Austr. Bondskabinet aangeknoopt met de regering van N.-Z. om de zeeacadetten van deze kroonkolonie te laten opleiden aan 't instituut in Austr.

INGEZONDEN.

Pangoensen.

Kolonie voor noodlijdende Inlanders.

Ontvangsten:

Saldo 31 December 1911	f 184.46
Gift van mevr. Idenburg	„ 100.00
Idem van N. N. v. S. S. Benoa	„ 7.30
Idem van L. te F. d. K.	„ 10.00
Idem van J. B. te S. (contributie)	„ 5.00
Idem van N. N. te B.	„ 40.00
Idem van O. P. Q. te S.	„ 59.90
Idem van Mas S. te P.	„ 31.85
	f 428.61

Uitgaven:

Voeding en kleding voor 70 personen	f 56.00
Reiskosten zieken naar Pati	„ 1.90
Briefkaarten	„ 0.50
Begraveniskosten	„ 0.90
Onkosten bevalling opgezetene	„ 1.00
Mandoer	„ 6.00
Geitenstal	„ 8.00
Hout koestal	„ 1.06½
Gereedschappen en huishoudelijke benoedigdheden (o. a. patjols, zeep, bamboe voor nieuwe balé's)	„ 7.10
Hout en werkloos voor reparatie gebouwen	„ 6.53
Saldo 31 Januari 1912	f 339.61½
	f 428.61

We zijn ten hoogste dankbaar voor de belangstelling, die de echtgenoot van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal in onzen arbeid heeft betoond; en met ons heele hart danken we haar, en verder ook allen die ons met hunne giften hebben verblijd. 't Is heerlijk, dat we nu een beetje geld over hebben. We moeten dat zien te sparen tegen den a.s. oogst, wanneer we minstens zeventienhonderd gulden nodig zullen hebben om padi op te koopen voor een geheel jaar.

Een paar menschen die tot ons kwamen met erge wonden, hebben we weer naar den dokter te Pati laten brengen, die ze als altijd vriendelijk opneemt. De jongen die vol wonden was, en dien we vroeger daarheen gezonden hebben om behandeld te worden, is zoo goed als genezen teruggekomen, ofschoon hij zijn neus en een gedeelte van zijn lip natuurlijk voorgoed kwijt is. Hij blijft nu bij ons, daar hij geen ouders heeft.

Nog een anderen stumperd hebben we opgenomen die dyssenterie had — misschien verouderde malaria; — hij schijnt onnoozel te zijn en ziet er zoo ongelukkig uit. Wat een genot is het, om iets voor

dezulken te kunnen doen. Verder is er bij de nieuw aangekomenen nog een vrouw, weduwe, met twee kleine jongens, die ook maar half wijs is; men zegt dat ze zoo geworden is door den dood van een harer kinderen. Anderen daarentegen zijn hersteld weer naar huis gegaan. En de oude man, die, zooals we vroeger meldden, aan verval van krachten leed, is gestorven.

Daar we geen fondsen hebben om duurzame gebouwen op te zetten (behalve de bijeenkomstzaal, de school en de verbandkamer, waarvoor we indertijd djatihout van de Regeering hebben gekregen), zoo valt er met elken regentijd nogal wat te repareren. De koestal werd ook langzamerhand een ware modderpoel, zoodat we nu begonnen zijn planken — van wildhout — te koopen, om den stal een weinig op te knappen.

We bidden voortdurend om wijsheid, niet alleen om zooveel verschillende karakters (ruim 250!) te leiden, maar ook om het geld, dat ons zoo vriendelijk toegezonden wordt, goed te besteden. En verder bidden we vurig, dat God al onze trouwe begunstigers en vrienden rijkelijk moge zegenen!

M. JANSZ.
M. A. ALT.

Pangoensen, Postkantoor Tajoe, Febr. 1912.

**Oost- en West-Indisch
Literatuur-overzicht.**

De toekomst van Néd. Zuid-Nieuw-Guinea.

Pastoor Jos. van der Kolk, die in de „Java-Post, Weekblad voor Nederl.-Indië" een reeks artikelen gaf over het verleden en het heden van Ned. Zuid-Nieuw-Guinea, schrijft thans in het Nr. van 16 Febr. j.l. over de toekomst van dat uitgestrekte gebied. En wel met betrekking tot de inboorlingen zelf van het land (want voor Nederlanders en kolonisten zal het wel nooit een Eldorado worden, meent schrijver).

Pr. v. d. K. zegt dienaangaande: „Wanneer twee misbruiken voorloopig uit den weg worden geruimd, het koppensnellen en de groote onzedelijkheid ten opzichte der pasgehuwde vrouwen (waardoor het geboorte-cijfer in dat land zoo laag staat), dan heeft Zuid-Nieuw-Guinea wel degelijk een toekomst, voor zoover te voorzien is. Het land is misschien niet mooi, maar het is gezond en vruchtbaar; het Inl. voedsel is overvloedig; de volksstam is sterk; het volkskarakter is veel beter dan het barbaarsche uiterlijk doet vermoeden. Dit alles geeft rede tot gegronde hoop.

Hoe die twee misbruiken te verwijderen? Het zou aanmatigend van me zijn raad te willen geven, waar de tien jaren geschiedenis bewijzen, dat het koppensnellen reeds grootendeels van de baan had kunnen zijn. Dat in dit tiende jaar heel de Zuidkust om zoo te zeggen weer op sneltocht is geweest in het binnenland, is een betreurenswaardig feit, dat niet had behoeven genoteerd te worden. Houdt dat koppensnellen op en tevens de kinderroof die daarmee één uitmaakt, dan zal de bevolking van het binnenland niet zoo „buitengewoon schaarsch" blijven. Men denke eens: iedere persoonsnaam aan de Zuidkust veronderstelt een gesneld hoofd, bijgevolg een heele volksstam werd in het tijdsverloop van één menschenleven uitgeroeid!"

Tot zoover Pr. v. d. K. Nadere bijzonderheden omtrent de zoo moeilijk te onderdrukken gewoonte van het koppensnellen door de Marindineezen, welke gewoonte niet zoozeer haar oorsprong vindt in zucht naar roof en moord, doch verband houdt met naamgeving, kan men, van de hand van denzelfden schr., lezen in het jongste Nr. der Annalen van O. L. Vrouw van het H. Hart te Tilburg.

Over den Soebang-Spoorweg.

De heer H. E. Prins, oud-resident der Padangsche Bovenlanden, houdt in „De Ingenieur" van 23 Maart een beschouwing over de vraag: Heeft de Soebang-spoorweg zijn reden van bestaan verloren?

Nadat de schr. in herinnering heeft gebracht, dat de commissie, benoemd bij besluit van den Minister van Koloniën, van 5 Nov. 1906, een ontkenkend antwoord gaf op de gestelde vraag, of aanleg van een spoorweg van Solok over den Soebangpas naar de Emmahaven noodig, dan wel, om technische of economische redenen, wenschelijk was te achten, gaat hij de overwegingen welke tot dat advies hebben geleid na, om bij een dier motieven wat langer stil te staan. Bij dat ééne motief, de kardinale kwestie, werd op grond van gemaakte berekeningen, gewezen op de onvoldoende rentabiliteit van den Soebang-spoorweg. Evenwel, de cijfers, waarop haar overwegingen berusten, zijn door de commissie genomen uit het Verslag van den Sumatra-Staatsspoorweg en van de Ombilin-mijnen van 1905, terwijl thans be-

N.V. BERLITZ-SCHOOL Mij.

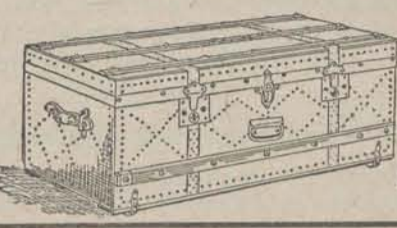
welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.
Noordeinde alleen 42B, boven Maison KRUL.
Telefoon 6318.

TALen: DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCHE, ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.

door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.

Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op het juiste adres **Noordeinde 42b, boven maison Krul.**
AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

W. POPPINK, :- :- TELEFOON No. 4485.
Prins Hendrikstraat 141-143, Den Haag.
Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM. lang, 50 cM. breed, 50 cM. hoog, m. bak f 12.50. Voor de hut 100 cM. lang, 50 cM. breed, 35 cM. hoog, m. bak f 11.50. Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

Geïmporteerde Amerik. Schoenen HEALTH SHOES.
HEULSTRAAT 11
M. A. GREVE = Telef. 417
Specialiteit „EIGENGEMAAKT SCOEISEL".

J. VAN MOORSEL,
SCHOOLSTRAAT 27 - Telefoon 2014.
EERSTE HUIS in Stoffen,
Katoentjes en Flanellettes.
Specialiteit in Witte Goederen en Lingerie's.

HEEREN MODE- en HOEDEN-MAGAZIJN
HILLMER & Co.
NOORDEINDE 58. - DEN HAAG.
Telefoon 1667.
Engelsche Dassen f 1.75, per 3 stuks f 4.75.

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE
Groote en smaakvolle sorteering in Zomerblouses.

N. V. BOEKHANDEL & DRUKKERIJ
v/h. G. C. T. VAN DORP & Co.
SEMARANG - SOERABAIA
bericht hiermede de **OPENING** van haar
BOEKHANDEL
Hofspui 6 - DEN HAAG
VLUGGE EN ACCURATE LEVERING VAN ALLE BINNEN- EN BUITENLANDSCHE BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN — PLAATSING VAN ADVERTENTIËN IN ALLE BLADEN ZONDER VERHOOGING VAN KOSTEN

schikt kan worden over bedoelde verslagen tot en met 1910.

Met gegevens uit die jongste verslagen nu tracht de heer Prins aan te toonen, dat, wanneer de Soebang-commissie in 1912 dezelfde vraag zou te beantwoorden krijgen, welke haar in 1906 door den Minister van Koloniën is voorgelgd, er voor haar meer aanleiding zoude zijn den aanleg van den Soebang spoorweg uit het oogpunt der rentabiliteit aan te bevelen dan te ontraden.

Djeloetoeng-concessiën.

De heer J. G. Schlimmer, directeur-generaal der Borneo-Sumatra-Handelmaatschappij, heeft zich opnieuw met een adres tot de leden der Tweede Kamer gewend, inzake de bekende djeloetoeng-concessiën.

Het adres bevat, behalve verschillende bijlagen, een schrijven aan den Minister van Koloniën, waarin de heer Schl. aantoon, dat de verleende concessies tot nadeel der Inlandsche bevolking strekken in de eerste plaats en welk schrijven eindigt:

„Moge het Uwe Excellentie behagen, alsnog de noodige maatregelen te nemen ter voorkoming dat de bevolking van Borneo en de goedgelooften in Europa de dupe worden van wilde speculaties, die slechts ten uitvoer gebracht kunnen worden zolang de Regeering voortgaat een gewillig oor te leenen aan niet te vervullen beloften van concessionarissen die de concessies noodig hebben, om menschen, die de waarde ervan niet beoordeelen kunnen, te doen deelnemen in ondernemingen die den naam van Borneo verder in discredit zullen brengen.”

Hoeden-industrie op Curaçao.

We lezen in de Indische Mercur van 19 Maart het navolgende, aan de Amigo e ontleende, bericht over den verblijdenden vooruitgang der hoedenindustrie, voornamelijk op het eiland Curaçao.

Over 1911 werd van daar voor eene waarde van f 432.993 aan stroohoeden uitgevoerd, terwijl in 1910 de uitvoer van dat artikel voor den geheelen archipel slechts een bedrag van f 207.049 aanwees. Die cijfers geven echter nog niet de werkelijke uitvoerwaarde aan, wijl daarbij geen rekening is gehouden met plaatselijke inkoop door voorbijtrekkende reizigers of verzending met postpakket. De werkelijke waarde mag veilig op f 500.000 worden geschat. De Amigo e zegt, dat het aan deze industrie te danken is, dat in de buitendistricten de toestand nog betrekkelijk gunstig mag worden genoemd, niettegenstaande de oogst er overal is mislukt.

In verband met deze laatste mededeeling wordt dezerzijds gewezen op het nummer van 21 Maart der Handelsberichten, waarin een over het algemeen weinig bemoedigend overzicht wordt gegeven van de verwachtingen omtrent den oogst van enkele uitvoerproducten en producten voor plaatselijke consumptie in de kolonie Curaçao voor het eerste kwartaal 1912.

Visscherij-Station te Batavia.

No. 6 van de Mededeelingen van het Visscherij-Station te Batavia, onderdeel van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, is verschenen.

Dit Nr. bevat allereerst het verslag der verrichtingen van het onderzoeksvaarttuig voor de visscherij „Gierf” over 1910, door den commandant van dat vaarttuig W. C. A. Vink. Voorts bijdragen van denzelfde over Resultaten, bereikt met haringdrijfnetten. — Verdere opmerkingen over de Lajangvisscherij. — Eenige opmerkingen en beschouwingen over de Inlandsche hoogzevisscherij op Java en Madjara; en: Rapport betreffende het onderzoek naar den vischrijdrom der wateren rondom Djoengkoelan en Prinsen-eiland.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 12: De sojaboon, door H. van der Waerden. — De scheikundige en physische beoordeeling van caoutchouc, door dr. A. H. Berkhout. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Industriële berichten. — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Neerlands Indië.

Van „Neerlands Indië”, is opnieuw een aflevering (de 21e) verschenen. Vooraf gaat een prachtig geslaagde gekleurde reproductie van Raden Saleh's schilderij in 's Rijks Museum te Amsterdam „Gezicht op leven en dood”, verder geeft Mr. J. H. Abendanon het slot van zijn bijdrage over het onderwijs in Nederlandsch-Indië, terwijl de heer J. W. Gunning een aanvang maakt met zijn beschouwingen over Eeredienst en zending in den Indischen Archipel. Fraaie, toepasselijke, illustraties verduidelijken den tekst.

Een adres aan Zijne Excellentie den Minister van Koloniën.

Wij lezen in het Maartnummer van de „Nederlandsche Bibliographie”:

„In verband met het feit, dat onlangs een voor de Nederlandsche regeering, in Duitschland gedrukt en uitgegeven boek het licht zag, heeft de uitgeverfirma Martinus Nijhoff een schrijven gericht aan den Minister van Koloniën, van den volgenden inhoud:

Dezer dagen verscheen bij de firma Gustav Fischer te Jena, een boek van Dr. S. H. Koorders getiteld:

Exkursionsflora von Java umfassend die Blütenpflanzen.

1er Band: Monokotyledonen.

Dat een boek van een Nederlandsch geleerde over de botanie van onze Nederlandsche Koloniën in de Duitse taal en bij een Duitse uitgever wordt uitgegeven, kan men betreuren — er is niet veel aan te doen, als de schrijver dat nu eenmaal wenscht.

Geheel anders wordt het evenwel, wanneer op den titel te lezen staat: Im Auftrage des Niederländischen Kolonialministeriums bearbeitet.

Door deze toeyoeging krijgt deze uitgave een officieel cachet en worden de zooeven opgesomde feiten van geheel andere betekenis en kunnen de Nederlandsche uitgevers — volkomen in staat de uitgave van een dergelijk werk op zich te nemen — zich terecht gepasseerd en in hun eer en goeden naam te kort gedaan achten.

Aangenaam zou het mij daarom zijn, indien Uwe Excellentie het daarheen zou willen leiden, dat boeken, die „im Auftrage des Niederländischen Kolonialministeriums” worden bewerkt, niet in het buitenland, doch in Nederland of in zijne koloniën verschijnen.”

Een Javaansche vlag.

In No. 13 van het nieuwe Indische periodiek „Het Tijdschrift” komt onder meer een artikeltje voor, getiteld „Blunders”. Het heeft tot uitgangspunt de Chinezen opstootjes te Batavia en Soerabaja en bevat een zeer merkwaardig slot van den volgenden inhoud:

„Waar is de nationalist onder de Javanen, die een Javaansche vlag ontwerpt? Een Javaansch volkssymbol? Een symbool, dat uitgestoken worden kan, als het noodig is nationalistische propaganda te maken? Het voorbeeld der Chinezen is een goed voorbeeld. Als er geen notitie genomen was van die vlag, zou den dag daarop de lucht weer blauw gezien hebben inplaats van vijfkleurig. Maar nu zijn de overwinnaars van de „veldslagen van Batavia en Soerabaja” niet de autoriteitjes, maar... de Chinezen. En er is dubbele liefde in de harten der Chinezen voor de vlag, die hun reeds zooveel leed bracht. Dubbele vreugde over het vermeende sterker-zijn. Komaan, zou er ook niet een Javaansche overwinning zijn uit te lokken door het hijschen van een Javaansche vlag?”

De Javanen zijn Nederlandsche onderdanen, zij hebben dus een Nederlandsche kleurensymbol. En als ze een ander symbol omhoog steken, misschien dat er dan wel weer autoriteiten blunders te maken bereid zijn.

Wij omringen ons met symbolen: Christus, Mohammad, kerken, moskeeën, Loearbatang en Lourdes, Mekka en Kevelaar, oranje-blauw-bleu en de halve-maan. Daar zijn nationalistische en religieuze symbolen. Ze doen nog altijd dienst. Waarom zou de naar het nationalisme strevende inboorling er geen gebruik van maken?

Een Javaansche vlag kan wonderen doen.”

Nog iets over Djeloetoeng.

Prof. Dr. P. van Romburgh doet in het jongste nummer van Teysmannia belangrijke mededeelingen over het product, dat, sedert de heer Schlimmer den strijd tegen de z.g.n. „djeloetoeng concessies” heeft aangeboden, meer en meer van zich doet spreken.

Wij laten die mededeelingen hieronder volgen:

In het lezenswaardige, fraaie verluichte opstel van den heer P. te Wechel, Civiel-gezaghebber te Boentok (vorige Jaargang, blad. 588), komt de verrassende mededeeling voor, dat djeloetoeng alleen op papier bestaat en dat alles, wat onder dien naam in den handel voorkomt, pantoeng is.

Naar mijne meening is die uitspraak te algemeen en geldt zij slechts voor Z.-O.-Borneo en misschien enkele andere streken. Toen ik in 1899, belast met een onderzoek naar de in het wild voorkomende caoutchouc- en getah pertja-soorten, een reis maakte langs de Baritó rivier, trof ik in de bosschen bij het meer van Medara, behalve den hangkang — een nieuwe Palaquium-soort, die door Dr. Boerlage als Palaquium leiocarpum gedetermineerd werd — ook den pan-

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 103 DEN HAAG
Tramhalte lijn 3 :: VALERIUSSTRAAT.

Eenig adres voor hen die zich goed en voordeel van nieuwe of TWEDEHANDS-MEUBELN willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND van 10—4 uur.

GOEDKOOPSTE EN MEEST GESORTEERDE MAGAZIJNEN VAN

DAMES- EN KINDERKLEEDING

GEMAAKT OF NAAR MAAT

J. SCHULTE 40 SPUISTRAAT 40 DEN HAAG

3 EINDSTRAAT 3 79 WESTE WAGENSTRAAT 79
- BREDA - - ROTTERDAM -

Wij leveren het beste, het nieuwste, het meest elegante voor de goedkoopste prijzen. Kleeding naar maat in den kortsten tijd.

HOTEL VAN ZEBEN - Café Restaurant,

Wagenstraat 44 TEL. 411. DEN HAAG.

LOGIES met ONTBIJT vanaf f 1.50, PLAT DU JOUR van 12-2 uur à f 0.50, DINERS vanaf f 0.80 en hooger van 4½-7½ uur. Restaurant à la Carte gedurende den geheelen dag.

Aanbevelend, v. ZEBEN.

S. J. ROTTEVEEL,

Galileistraat 58. — Telefoon 3197.

Koloniale waren, Comestibles.

:: 't HAAGSCH MODELHUIS ::

J. W. v. EDE v. d. PAIS - v. Galenstraat 6 - Teleph. 1853

WONING-INRICHTINGEN

Behangen - Stoffeeren - Beddenmaken

SPECIALE INRICHTING

tot verhuren van Woning-Inrichtingen

TECHNISCH INSTITUUT

ter opleiding voor de examens van Opzichter bij den Rijkswaterstaat en Burg. Bouwkunde, met Internaat voor jongelieden, uit Oost- of West-Indië.

's-GRAVENHAGE - Raamstraat 27.

Directeur: Architect J. M. L. LOTZ, Leeraar M. O.

Voor informatiën zich te vervoegen bij de Vereen. „OOST EN WEST” te 's-Gravenhage.

Gescher & Kemper

DEN HAAG - VLAMINGSTRAAT 22.

Tapijten - Meubelen

Firma OFFERHAUS & DE WAARD (APOTH. ASS. N.W.)

Magazijn van Verband- en Ziekenverplegings-Artikelen.

BINNEN- en BUITENLANDSCHE GENEESMIDDELEN enz.

Depôt van SUEZTHEE.

Geneeskrachtige Wateren & Eau de Cologne.

COPERNICUSPLEIN 16 hoek VALKENBOSCHLAAN DEN HAAG. Telefoon 4353.

toeng aan. Denzelfden boom vond ik nog in de bosschen bij de Ajoer-rivier, en zelfs was ik zoo gelukkig, een vruchtdragend exemplaar aan te treffen, dat men bezig was te bewerken, ten einde het product er uit te winnen, dat dienen moest om er getah pertja mede te vervalschen. Door de voortreffelijke klimkunst van den mij vergezellenden Scandaneesch plantenzieker Ramellie, die zoowel op Sumatra als op Borneo elken getah- en damarzoeker in de schaduw stelde, kon ik van dien boom het noodige herbarium-materiaal inzamelen, dat Dr. Boerlage in staat stelde uit te maken, dat deze pantoeng een *Dyera Lowii* Hook. fil. was.

Te dien tijde werd, in tegenstelling met den hangkang, die men op groote schaal velde en aftapte, de pantoeng niet of slechts bij uitzondering geëxploiteerd. Daarentegen werd toen reeds, zooals ik voor het eerst beschreef in *Teysmannia* 1899 bladz. 580, uit *Dyera Lowii* Hook. f. in de West-Afdeeling van Borneo op reusachtige schaal het product gewonnen, en daar bedoelde boom (evenals *Dyera costulata* Hooker) zoowel in die Afdeeling van Borneo (Pontianak, Kophiang, Biang, Palok) alsook op Malaka (en, naar ik meen, ook hier en daar op Sumatra) den naam *djeloe-toeng* draagt, verkreeg de getah er uit denzelfden naam in den handel. Trouwens op het gebied van den caoutchouc en de getah-pertja dragen de producten uit dezelfde boomsoort in den handel zeer verschillende namen.

De door den heer de Wechel beschreven bereidingswijze van pantoeng-djeloe-toeng, komt geheel overeen met de door mij in 1899 voor W.-Borneo medegedeelde. Men placht het product, naar men zeide op verzoek van Chineesche handelaren, wel met een soort van witte pijpaaide te vermengen.

Het wil mij voorkomen, dat onder den naam *djeloe-toeng* ook nog wel het product van andere boomen door de Inlanders wordt afgeleverd, althans mij zijn wel monsters in handen gekomen, die slechts sporen van caoutchouc bevatten en zoo goed als geheel uit phytosterinen bestonden.

BOEATAN

MAGAZIJN VAN INDISCHE KUNSTNIJVERHEID

HEULSTRAAT -o- DEN HAAG

ONTWAKING

ALGEMEEN MAANDSCHRIFT VOOR LETTEREN, KUNST, SOCIOLOGIE EN WETENSCHAP.

ONDER REDACTIE VAN:

GEORGES EEKHOUD, JACQUES MESNIL, LOD. BAECKELMANS, ARY DELEN, WILLEM GJSSSELS
OSCAR SIX, GUSTAAF VERMEERSCH.

BESTUURDER: SEGHER RABAUW.

Uitgave van: „t Kersouwken” te Antwerpen. Administr. voor Holland: Overtoom 442, Amsterdam

Prijs per jaargang van 12 afleveringen f 3.—
Losse afleveringen . . . . . f 0.30.

PROSPECTUS en PROEFNUMMERS op aanvraag GRATIS.

N.V. Electriche Drukkerij

„Luctor et Emergo”

Telefoon Intercomm. 4424

's-GRAVENHAGE

Amalia van Solmsstraat 2-4

NEDERLANDSCHE VEGETARIERSBOND.

Secretariaat, Brochurenhandel en Vegetarisch Bureau:

HEEMRAADSINGEL 217B :: ROTTERDAM,

waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS.

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE”

onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f2.— p. jaar.

Bekroond propagandageschrift, franco per post f0.06. — ORTT, Brieven over gezondheid, franco per post f0.12. — DR. ANNA KINGSFORD, Ware voeding, franco per post f0.80. — Vegetarisme een economische noodzakelijkheid, franco per post f0.94. —

KOOKBOEKEN franco per post f0.17 en f0.95.

Vraagt voedingsmiddelen gesteld onder toezicht van den Nederlandschen Vegetariërsbond. — Dit geeft afdoende waarborgen.

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

DEN HAAG.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 tot 6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat, Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruisblad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en Trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, De Booschapper, Revue économique, Indische Gids, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëlen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscour. En tal van andere brochures, jaarverslagen, enz.

Vervolg opgave van bladen en tijdschriften welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal, Laan v. Meerdervoort 187, Den Haag, die dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur vóór- tot 6 uur namiddags.

Het Bat. Nieuwsblad t/m 28 Februari 1912;

De Locomotief t/m 27 idem;

Het Soer. Handelsblad t/m 27 idem;

De Sumatrapost t/m 28 idem;

Tjahaja Sumatra t/m 29 idem;

De Sumatrabode t/m 1 Maart 1912;

De Indische Mercur no. 13;

Weekblad voor Indië no. 45;

De Banier no. 8;

Handelsberichten v/h Ministerie van Landbouw;

Kort Verslag vergadering Tweede Kamer S.-G.;

Mededeelingen v/h Bureau voor de Bestuurszaken der Buitenbezittingen, Aflevering II;

Bandera Wolanda no. 94;

Van het Informatie-Bureau:

(Heulstraat 17).

Voor het Middelbaar Onderwijs in Nederlandsch-Indië wordt gevraagd een ervaren leeraar in de plant- en dierkunde (doctor of doctorandus in de plant- en dierkunde of aard en dierkunde).

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene gratificatie voor uitrusting ad f 1000;

b. overtocht naar Batavia als Gouvernementspassagier eerste klasse, casu quo ook voor het vettig gezin;

c. een voorloopig traktement van f 150 's mds., ingaande met den dag van aankomst te Batavia tot den dag waarop het activiteitstraktement, volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië, ingaat.

Het traktement bedraagt f 550 's maands, met 3 vierjaarlijkse traktementsverhoogingen, elk van f 100 's maands, zoodat zal worden bereikt een maximum-traktement van f 850 's maands.

De uit te zenden leeraar zal zich schriftelijk moeten verbinden tot teruggave aan 's lands kas van de gelden welke aan hem en te zijnen behoeve zullen zijn voldaan, zoo wegens gratificatie voor uitrusting als wegens overtocht naar Nederl.-Indië, bijaldien hij binnen vijf jaren na zijne aankomst op

83 TOKO ROKO.
Edisonstraat, hoek Copernicusplein -:- DEN HAAG.

AANBEVOLEN MERKEN:

MORAS 3 Cts.
DELIPROEF 3 Cts.
FANCY 4 Cts.
BEETHOVEN 4 Cts.
Prof. 't HOFF 5 Cts.
DORATHEA 5 Cts.

EN VERDERE RUIME KEUZE.

Mij beleeft voor een bezoek aanbevolen houdend van H.H. Rookers.
P.S. Verzending naar binnen- en buitenland. B. B. FELIX.

Voor Heeren Rookers aanbevolen houdend.

NEDERLANDSCH-INDISCH ADMINISTRATIE-KANTOOR EN HULPBANK.

's-Gravenhage — Kortenaerkade 10.

CREDIET- en BANKZAKEN.
LEVENS- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 — TORENSTRAAT 5-6
NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR DEN HAAG
TELEFOON N°. 2898

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF GEDEELTELIJK INSTALLEEREN VAN WONINGEN

Modemagazijn „BRUSSEL”, Weimarstraat 61 ::: DEN HAAG.

Speciale verkoop van

GEGARNEERDE DAMES-, JONGE DAMES- en KINDERHOEDEN.

— CHAPELLERIE en BONTWERKEN. —

AUG. W. J. BRÜNINGS.

Tandborstels - Badmutsen - Sponsen
Bandages en Gordels.

Wed. G. STREITWOLF,

TELEFOON 2413.

105, NOORDEINDE 105.

M. SENTEUR,

Magazijn van SALON-, EET- en SLAAPKAMER-MEUBELN, TAPIJTEN, Enz. Enz.

MEUBELMAKERIJ, BEHANGERIJ en STOFFEERDERIJ.
Complete Meubeleering -:- Verhuizingen.

TOCHTLATTEN met plaatsing 30 Cent per Meter.

Weimarstraat 172 - DEN HAAG.

Exploitatie-Maatschappij

PARKEN „GROOT-HAESEBROEK” en „OUD-WASSENAAR”.

Kantoren { WILLEM DE ZWIJGERLAAN 3, Den Haag, Telefoon SCHEV. 621.
„KLEIN-HAESEBROEK”, Wassenaar, „ HAAG 419.

Wie het geheele jaar door genieten wil van prachtige natuur en heerlijke lucht,
Wie lage belasting wil betalen en toch van het stadsleven wil genieten,

Wie rust verlangt na zijn werk . . . . .
Die bouwt op „OUD-WASSENAAR” of „GROOT-HAESEBROEK”.

Grond tegen lage prijzen, zuivere zandbodem en drinkwater, electriciteit voor kracht en licht aanwezig.

Uitmunten ingericht HOTEL „KASTEEL OUD-WASSENAAR”.

Gedurende de zomermaanden thee- en diner-concert. Uitstekende keuken, wijnen van bekende huizen.

Geregelde AUTO-DIENST op Den Haag, gemakkelijke verbinding met Rotterdam.

Inlichtingen te Kantoren der Maatschappij of bij de Architecten der Mpij. Z. HOEK en J. TH. WOUTERS
Waldeck-Pyramontkade 133, Den Haag, Telef. Haag 2608.

HERMAN VOORHOEVE BLOEMIST

ZOUTMANSTRAAT 40c - DEN HAAG,

beveelt zich aan voor het aanleggen en onderhouden van Tuinen en Villa's. -:- -:-

Sluit zeer voordelige abonnementen tot onderhoud.

Java, om andere redenen dan wèlbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), uit 's Gouvernem. dienst wordt ontslagen of indien hij niet binnen den hem aan te wijzen tijd naar Indië vertrekt dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreekt.

Zij, die zich in de genoemde betrekking aan 's Lands dienst in Nederl.-Indië wenschen te verbinden moeten zich zoo spoedig mogelijk bij een op zegel geschreven request tot het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van:

1o. hunne bewijzen van bekwaamheid;
2o. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven door den burgemeester hunner woonplaats;

3o. een certificaat van voldoening aan de wet op de Nationale Militie, afgegeven door den Commissaris der Koningin in de betrokken provincie; en
4o. hunne geboorte-akte.

De requesten moeten de mededeelingen inhouden of de sollicitanten al dan niet zijn gehuwd en casu quo het aantal en den leeftijd hunner kinderen.

De uit te zenden leeraar wordt vóór zijn vertrek onderworpen aan een geneeskundig onderzoek, opdat blijke of hij fysiek geschikt is voor den Indischen dienst.

(Ned. Staatscourant van 18 Maart 1912, no. 65.)

Voor het Middelbaar Onderwijs in Nederlandsch-Indië wordt gevraagd een **leeraar in het teekenen**, in het bezit van de akten M1 en M2 of Ma en Mb, of M1 en Ma, of M2 en Mb.

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene gratificatie voor uitrusting ad f 1000;
b. overtocht naar Batavia als Gouvernementspassagier der eerste klasse, casu quo ook voor het wettig gezin;

c. een voorloopig traktement van f 150 's mds., ingaande met den dag van aankomst te Batavia tot den dag waarop het activiteitstraktement, volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië, ingaat.

Het traktement bedraagt f 450 's maands, met 3 vierjaarlijksche traktementsverhoogingen, elk van f 100 's maands, zoodat zal worden bereikt een maximum-traktement van f 750 's maands.

Zij, die zich in de genoemde betrekking aan 's Lands dienst in Nederl.-Indië wenschen te verbinden, moeten zich vóór 15 April a.s., bij een op zegel geschreven request, tot het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van:

1o. hunne akten van bevoegdheid;
2o. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven door den burgemeester hunner woonplaats;

3o. een certificaat van voldoening aan de wet op de Nationale Militie, afgegeven door den Commissaris der Koningin in de betrokken provincie; en
4o. hunne geboorte-akte.

De requesten moeten de mededeelingen inhouden of de sollicitanten al dan niet zijn gehuwd en casu quo het aantal en den leeftijd hunner kinderen.

(Ned. Staatscourant van 23 Maart 1912, no. 70.)

MEDEDEELINGEN.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

Hoofdbestuurvergadering van de Vereeniging „Oost en West” op Zaterdag 13 April 1912, des middags ten 2½ ure, Heulstraat 17, 's-Hage. (Art. 7 al. I H. R.)

Punten van Behandeling:

- 1e. Opening.
- 2e. Notulen der vorige Hoofdbestuurvergadering. (Zie Kol. Weekblad 1911, no. 44.)
- 3e. Jaarverslag over het jaar 1911. (Zie Kol. Weekblad 1912, no. 10, enz.)
- 4e. Verslag Studiecommissie.
- 5e. Rekening en Verantwoording over het jaar 1912.
- 6e. Begroefing voor het jaar 1913.
- 7e. Aanwijzing van de kandidaten voor de commissie van onderzoek der Rekening en Verantw. over het jaar 1912.
- 8e. Voorziening in de vacatures van het Hoofdbestuur.

Volgens rooster treden af, doch zijn herkiesbaar de heeren:

M. H. Smeenge (Amsterdam, die zich niet herkiesbaar stelt);
J. H. Calmijer (Apeldoorn);
J. C. van Reijn (Breda);
F. E. Luitjes (Nijmegen).

- 9e. Mededeelingen betrekking hebbende op:
  - a. Het Koloniaal Weekblad;
  - b. Informatie-Bureau;
  - c. Studie-Commissie;
  - d. Tentoonstellingen.
- 10e. Vaststelling van de plaats en dag der Jaarl. Algemeene Vergadering.

11e. Voorstel eene som ter beschikking te stellen ten behoeve van de Tentoonstelling van Kunstnijverheid en Volkskunst, w.o. de Oost-Indische, welke van 4 tot 27 Mei 1912 te Dordrecht door de Vereeniging „Voor Vak en Kunst” aldaar zal worden gehouden.

12e. Hetgeen verder ter tafel zal worden gebracht.
E. VAN ASSEN, Secr.

Kennigave, dat de heer E. E. v. BLOKLAND, Secretaris van het afdeulingsbestuur te Utrecht, in verband met zijn vertrek naar Soerabaja in de maand Mei a.s. als zoodanig zal aftreden en daàr ter plaatsa als Vertegenwoordiger der Vereeniging zal optreden.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

POPULAIRE VOORDRACHT over de
Minahassa en de Sangir en Talauteilanden,
met tal van lichtbeelden,

te houden door den Heer J. E. JASPER, Contr. Binn. Bestuur m. v., op Donderdag 4 April a.s., 's avonds acht uur in het gebouw Diligentia, Lange Voorhout 5, Den Haag.

Leden der Vereeniging „Oosten West” hebben met hunne introducees vrijen toegang op vertoon van hun bewijs van lidmaatschap of de hun toegezonden kennigave.

Plaatsbespreking wordt aanbevolen.

Het Bestuur.

Van de Afdeeling Arnhem:

Verslag over het jaar 1911 uitgebracht in de ledenvergadering van 18 Maart 1912.

Het verslag over het afgelopen jaar kan kort zijn; onze afdeeling nam helaas niet in bloeitoe.

Het aantal leden verminderde door overlijden met 1, door verhuizen met 2 en door bedanken met 6, terwijl slechts 6 nieuwe leden toetraden. Het aantal leden bedroeg op ultimo December 57.

In het begin van het jaar werd een goedbezochte lezing gehouden door den Majoor van het Indische leger H. A. Kooy over: „Ons Pionierwerk in Ned. Indië”.

Verder liet de stand onzer kas niet toe den leden voordrachts-avonden of iets dergelijks aan te bieden.

w. g. L. A. H. LAMIE, Voorz.

w. g. TH. LIEFRINCK.

Geldelijke Verantwoording:

Ontvangsten:

Saldo 1 Januari	f 76.76
Rente Spaarbank 1909	„ 0.60
Idem 1910	„ 1.61
Contr. J. Kist	„ 1.50
Idem Th. Liefrinck	„ 2.50
Idem Gombault	„ 101.00
Entrée's	„ 2.00
Contr. H. F. Couwenhoven	„ 2.50
Idem J. A. Zelle	„ 2.50
Idem A. v. d. Wetering	„ 2.50
Idem Mr. J. Dijkers	„ 2.00
Idem E. Sternberg	„ 2.00
Idem D. v. d. Meulen	„ 2.00
	f 199.47

Uitgaven:

Onkosten Gombault	f 2.55
Honorarium H. A. Kooy	„ 50.00
Bijdrage studie Duurvoor p. 14 Dec.	„ 25.00
Advertentie N. A. Courant	„ 3.70
Zaalhuur	„ 10.15
Foot Conciërge	„ 0.85
Lantaarn Meyluik	„ 12.50
Bijdrage Hoofdbestuur	„ 46.50
Toelage De Vries	„ 10.00
Drukwerk A. L. v. d. Meer	„ 3.00
Advertentie Arnh. Courant	„ 4.65
Drukwerk A. L. v. d. Meer	„ 1.25
Contr. Oranje-Kruis	„ 10.00
Porti	„ 2.27
Saldo 31 December	„ 17.05
	f 199.47

w. g. TH. LIEFRINCK.

Penningmeester.

w. g. L. A. H. LAMIE, Voorz.

Gezien en accoord bevonden: de Comm. bedoeld bij art. 10 der Statuten:

w. g. P. F. GOMBAULT. KRAAKE.

Voor eensluidend afschrift:

w. g. TH. LIEFRINCK.

KUNSTSTANDEN 1 Gld. per stuk met garantie.
Geheele Gebitten 25 Gulden.

Vullingen f1.00. Beslist pijnloos trekken per tand f1.00.

Leden van Ziekenfondsen en Corporaties EXTRA KORTING.

Tandarts **KIMMEL**, Weimarstr. 149, bij Regentessepl.
en Wagenstraat, hoek Spuistraat

::: DEN HAAG. :::

Spreekuren: Werkdagen 's morgens 10-'s avonds 9 uur. Zondags 10-4.

P. VAN DEN BRUL.

AMSTERDAM. DEN HAAG. HOORN. LEEUWARDEN.

HEEREN- EN JONGENSKLEEDING.

KLEEDERMAKERIJ VAN DEN EERSTEN RANG.

A. J. VELLEKOOP,

— ENGLISH TAILOR. —

Uitrustingen voor Oost- en West-Indië.

REGENTESSELAAN 74,

— 's-GRAVENHAGE. —

WISBRUN & LIFFMANN.

VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

N. LOEB, Noordeinde 109.

Kleding en Meubeleering op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.

40 " " " 4 "

60 " " " 5 "

BERLIJN.

HOTEL HOF VON HOLLAND,
LOUISENSTRASSE 38.

HET EERSTE EN EENIG HOLLANDSCH HOTEL IN BERLIJN.

Kamers met 1 Bed van Mark 2 af, met 2 Bedden van Mark 4 af.

5 min. van BAHNHOF FRIEDRICHSTRASSE.

3 " " UNTER DEN LINDEN.

Minzaam aanbevelend, J. v. VEELLEN.

Au Corset Français.

DEN HAAG
PRINSESTRAAT 98
Telefoon 5546.

LEIDEN
VISCHMARKT 7
Telefoon 11.

— CORSETTEN OP MAAT. —

W. J. M. FREDERIKS — Corsetière.

W. P. BERGEN VAN HENEGOUWEN.

STRIJKINSTRUMENTEN in ruime keuze.

— Vertegenwoordiger van: —

W. E. HILL & SONS - London.

ANNA PAULOWNA STRAAT 41 - HAAG.

Leverancier
van H.M. de
Koningin

MAISON DE BONNETERIE.

Tijdelijk HULPGEBOUW tegenover
het Stadhuis DEN HAAG.

Grootst gesorteerde Magazijnen in
elegante Dames- en Kinderconfectie.

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters

„OLYMPIA-THEATER”

=O= ELITE BIOSCOPE =O=

PRINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

Succes-nummers dezer week:

1. LA MAUVAISE HERBE (ONKRUID)
—(beroemd drama in 2 akten v. h. Huis „Ambrosio”)—
2. HERINNERING AAN HET VERLEDEN
—(Kunstfilm „Vitograph”)—

Plaatsbespreking aanbevolen!

P. J. VAN LEEUWEN & ZOON,
VEENESTRAAT 41. WEIMARSTRAAT,
hoek Koningsplein.
Kantoorbenodigdheden - Luxeartikelen.
LEDERWAREN.
SPECIAAL ADRES VOOR DEGELIJKE REISARTIKELEN.
Gepantserde Mail- en Boekenkoffers
in verschillende grootten voorhanden.
Extra afmetingen worden in den kortst mogelijken tijd vervaardigd.

Vestigt U in NIJMEGEN!

Voor inlichtingen wende men
zich aan het SECRETARIAAT van
NIJMEGEN VOORUIT!
M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

ERNEST CASSUTO,

TANDARTS,
FREDERIK HENDRIKLAAN 45,
houdt voortaan spreekuur van 1 tot 3½ uur.
KINDEREN bij voorkeur Zaterdags.
Telefoon 122 Schev.

NAAML. VENN. ELECTRISCHE DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO” - DEN HAAG

Ultimo Maart verschijnt de TWEEDE, GOEDKOOPE DRUK van:

Door Duisternis tot Licht

GEILLUSTREERD

Gedachten over en voor het Javaansche volk

VAN WIJLEN

RADEN ADJENG KARTINI.

INGENAAID f 2.40.

GEBONDEN f 2.90.

DE EERSTE DRUK, DIE IN JUNI 1911 VERSCHEEN, WAS IN ENKELE MAANDEN UITVERKOCHT.

UITVOERIG PROSPECTUS WORDT OP AANVRAAG FRANCO TOEGEZONDEN.

Voor Mech. ZONSCHERMEN,
ROLLUIKEN,
MARQUIZEN,
JALOUSIEËN,
Serredekkingen,
enz. enz.

is beslist het **Wagenstraat 90, DEN HAAG.**

Op 13 Int. VAKTENTONSTELLINGEN steeds met
goud bekroond Hoogste onderscheiding GRAND PRIX.

H.H. Architecten en Aannemers verzuimen niet aan dit
adres prijsopgave te vragen zijnde soliedst en goedkoopst.

WAT

brengt ieders belang mede bij de aanschaffing van HEEREN- en KINDERKLEEDING?

DAT

men onberispelijke coupe, soliede stoffen en prima afwerking
KRIJGT VOOR DEN LAAGSTEN PRIJS.

HET AANGEWENZEN ADRES DAARVOOR IS EN BLIJFT

LIJNKAMP's KLEEDINGMAGAZIJN

GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT, TEGENOVER HET STADHUIS.

RIPPEN

PIANOHANDEL
PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN

STEMMEN

O. C. L. VOSVELD, Opticien, Hof-, Rijks- en Gemeenteverancier - KORTE POTEN 42. - Telefoon 3957 - 's-GRAVENHAGE.

GELIEVE S.V.P. OP NAAM EN WOONPLAATS TE LETTEN.

Specialiteit in Gouden Brillen en Pincenez, Barometers, Thermometers, Veld-, Theater- en Marinekijkers, Breukbanden, Buikbanden en verdere instrumenten. — Maatnemen en aanleggen v. Dames geschiedt door vrouwelijke behandeling.

Specialiteit in ANATOMISCHE MODELLEN.

Spuistraat 62
TELEF. 3687

Magazijn
"INSULINDE"

INDISCHE UITRUSTINGEN.
HUWLIJKSUITZETTEN.

DEN HAAG
Voordeeligst
adres.

H. W. v. d. H. en I. M.

VERSCHIJNT IN 4 VERSCHILLENDE ÉDITIES.

Is U reeds geabonneerd? Zoo niet, lees dan dit oordeel!

Ieder verstandig man beschouwt het luttele bedrag voor een abonnement, als het aangenaamste en meest vruchtdragend leergeld, wegens de vele zakenkennis, die hij wekelijks uit het weekblad opdoet en het nuttig nieuws, dat hem 13 X voor 55 cts. wordt geboden.

Geef uw beroep en duidelijk adres op en U ontvangt fo. en gratis een proefnr. van het vakblad in uw bedrijf.

Administratie van het Weekblad,
AMSTEL 18, AMSTERDAM.

VERWEEGEN & KOK,

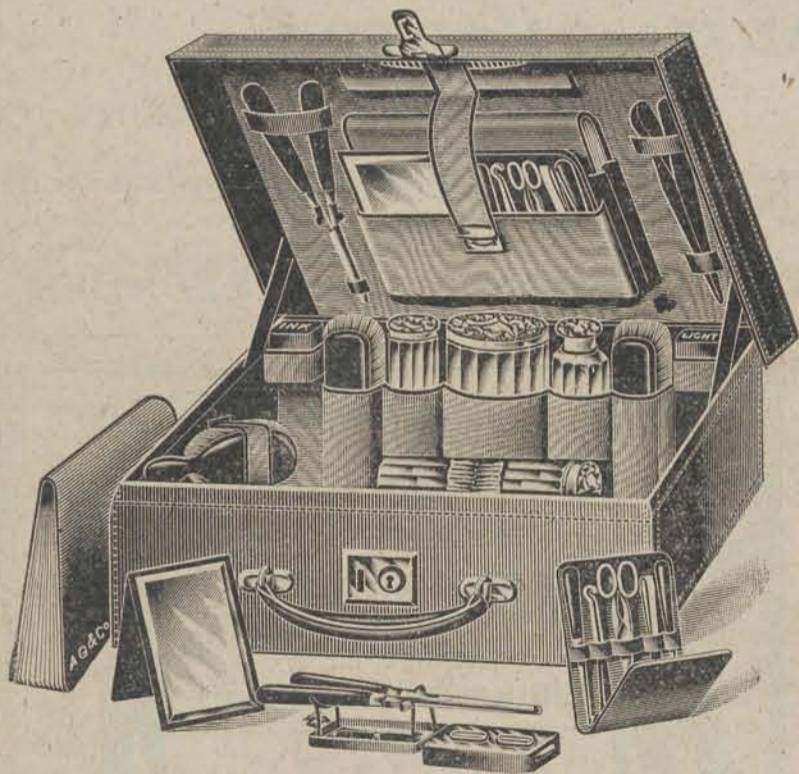
Zadelmakerij,

's-Gravenhage

Amsterdam

Hoogstraat 23.

Kalverstraat 88/90.

Reisartikelen.

Lederwaren.

GROBBE = COMESTIBLES.

Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

Wie een **NAAIMACHINE** nodig heeft en geene „**SINGER**” koopt, benadeelt zichzelf.

Aan nevenstaand uithangbord zijn de winkels te herkennen, waar **INDERDAAD SINGER-Machines** verkocht worden.

SINGER-MAATSCHAPPIJ,

AMSTERDAM, KALVERSTRAAT 60-62.

Overal Depôts.

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST”

LAAN v. MEERDERVOORT 187

Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

Plat du Jour à f 1.—.

Diners vanaf f 1.50.

Uitzending van allerlei Schotels
en Gebakken met verhooging van
: : bezorgloon. : :

**HOTEL-RESTAURANT
SANTOSA.**

Telefoon 1896. - 's-GRAVENHAGE.

**Indisch Restaurant
PIEPER BAARS**

PRINS HENDRIKPLEIN 3a, 3b, 4.

Plat du Jours vanaf f 0.80.

Diners' vanaf f 1.—.

Uitzending van alle gerechten
en Diners.

Aanbevelend:

L. HANNEMANN, Eigenaar.

**A. A. BOLT = CONFISEUR
PATISSIER**

HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f - 's-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

De 's-Gravenhaagsche Wasch- en Strijkrichting **CHEMISCHE WASSCHERIJ**
A. G. DE KLEIN

Rembrandtstraat 318-332 - DEN HAAG

WASCHT, STRIJKT en BLEEKT ELECTRISCH.

Vraagt prijsopgave van Opmaak- en Niet-Opmaakwasschen.
Speciale inrichting voor het opmaken van Indische Uitrustingen.
1e KLAS FIJNGOED STRIJKINRICHTING.